

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та публічного врядування

*Пояснювальна записка
до кваліфікаційної магістерської роботи*

магістр
(рівень вищої освіти)

на тему:

**ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО
УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В
УКРАЇНІ**

Виконав: студент 6 курсу, групи ПУА 61-м
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
Алексійчук Оксана Валеріївна

Керівник: К.е.н., доцент кафедри менеджменту
та публічного врядування
Маланчук Лариса Олексіївна

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри менеджменту
та публічного врядування
Антонова Світлана Євгеніївна

Рівне – 2023

Національний університет водного господарства
та природокористування
(повне найменування вищого навчального закладу)

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та публічного врядування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри
менеджменту та публічного
врядування

_____ (Л.Х. Тихончук)
“ _ ” _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ
Алексійчук Оксані Валеріївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. **Тема роботи:** Вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні

Керівник роботи: к.е.н., доцент Маланчук Л.О.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ 9 ” листопада 2023 року С №-1323

2. **Строк подання студентом роботи «10» грудня» 2023 року**

3. **Вихідні дані до роботи:** нормативно-правові акти, розпорядження органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, статистичні дані Державної служби статистики, підручники, посібники, монографії, періодичні видання.

4. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)** 1. Теоретичні аспекти державного управління сфери оподаткування. 2. Аналіз державного управління сфери оподаткування 3. Напрямки вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.

5. **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)** 1. Мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження. 2. Основні аспекти сутності державного управління сфери оподаткування. 3. Зарубіжний досвід державного управління сфери оподаткування та можливості його застосування для України 4. Надходження податку та збору на доходи фізичних осіб та його частка у ВВП 5. Податок та збір на доходи фізичних осіб (ПДФО) 6. Податкові надходження в бюджет України 7. Оцінка ефективності державного управління сферою оподаткування в період війни в Україні. 8. Нові напрямки в податковій

системі України: оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній.
 9. Напрями вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні. 10. Стратегічні напрямки податкового стимулювання розвитку підприємства в Україні

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Маланчук Л.О., доцент	11.11.2023	
Розділ 2	Маланчук Л.О., доцент	18.11.2023	
Розділ 3	Маланчук Л.О., доцент	02.12.2023	

7. Дата видачі завдання « 11 » листопада 2023 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів	Примітка
1.	Вступ Розділ 1. Теоретичний розділ	11.11.23- 17.11.23	
2.	Розділ 2. Аналітичний розділ	18.11.23- 01.12.23	
3.	Розділ 3. Проектування, обґрунтування, оптимальні рішення, їх впровадження	02.12.23- 08.12.23	
4.	Перевірка випускної кваліфікаційної роботи на наявність текстових збігів, оформлення презентації, документів та підготовка до захисту	09.12.23- 15.12.23	

Студентка

(підпис)

А.О.Алексійчук
(прізвище та ініціали)

Керівник магістерської роботи

(підпис)

Л.О.Маланчук
(прізвище та ініціали)

Ім'я користувача:
Оксана Валеріївна Алексійчук

ID перевірки:
1016033759

Дата перевірки:
25.12.2023 01:34:35 EET

Тип перевірки:
Doc vs Library

Дата звіту:
25.12.2023 01:38:55 EET

ID користувача:
5937

Назва документа: Vdoskonalennia systemy derzhavnoho upravlinnia v sferi opodatkuvannia v Ukraini.docx

Кількість сторінок: 104 Кількість слів: 22410 Кількість символів: 181913 Розмір файлу: 581.99 KB ID файлу: 10157

10.5% Схожість

Найбільша схожість: 1.43% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1015558389)

Пошук збігів з Інтернетом не проводився

10.5% Джерела з Бібліотеки

998

Сторінка 106

1.85% Цитат

Цитати

3

Сторінка 107

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

2

АКТ

перевірки випускної кваліфікаційної роботи на наявність текстових збігів

Відповідно до даних сервісу Unichек файл «Vdoskonalennia systemy derzhavnoho upravlinnia v sferi opodatkuvannia v Ukraini.docx»,

автор: Алексійчук Оксана Валеріївна.

містить 89,5 % авторського тексту.

25.12.2023

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ.....	10
1.1. Сутність державного управління сфери оподаткування.....	10
1.2. Організаційно-правове забезпечення державного управління сфери оподаткування.....	17
1.3. Зарубіжний досвід державного управління сфери оподаткування.....	24
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ.....	35
2.1. Аналіз податкових надходжень в бюджет країни.....	35
2.2. Оцінка ефективності державного управління сферою оподаткування в період війни в Україні.....	49
2.3. Нові напрямки в податковій системі України: оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній.....	59
Висновки до розділу 2	66
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	70
3.1. Напрямки покращення акцизного оподаткування в податковій системі України	70
3.2. Напрямки вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.....	77
3.3. Стратегічні напрямки державного податкового стимулювання розвитку підприємства в Україні	88
Висновки до розділу 3	98
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	108

ВСТУП

Актуальність теми. Вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні є дуже важливим завданням, особливо в період війни. Ефективна система оподаткування відіграє ключову роль у наповненні бюджету, що є надзвичайно важливим для забезпечення фінансових ресурсів на потреби оборони та інших сфер, які стають особливо актуальними під час військових конфліктів.

Однак оподаткування також повинно бути спрямоване на підтримку розвитку підприємництва в різних секторах економіки. Це може включати в себе податкові пільги для підприємств, які активно сприяють економічному відновленню та стабілізації в умовах війни. Забезпечення стабільності економіки країни в умовах воєнного конфлікту є важливим чинником для забезпечення життєвого рівня населення та збереження соціально-економічної стійкості.

Окрім цього, важливо забезпечити прозорість та ефективність управління податковими процесами, щоб уникнути корупції та недопорозумінь у збиранні податків. Реформи в сфері державного управління повинні сприяти оптимізації процедур, спрощенню податкового адміністрування та впровадженню сучасних технологій для підвищення ефективності системи оподаткування.

Загалом, вдосконалення системи оподаткування в Україні під час воєнного конфлікту є необхідним елементом стратегії забезпечення фінансової стабільності та розвитку країни в умовах важких викликів.

В цьому контексті тема дослідження ставить за мету глибше розуміння та впровадження передових стратегій, що дозволять не лише підтримувати стабільність в економіці країни, але й сприяти її сталому розвитку. Зосереджуючись на використанні новітніх технологій, прозорості та ефективності, дослідження прагне визначити шляхи оптимізації податкового управління, щоб відповісти сучасним викликам та забезпечити сталість фінансової системи України.

Дослідження вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні такі вчені: Боровик П.М., Дмитренко А.В., Карпенко С.П., Кортун В.І., Лебедик Г.В. та інші.

Мета дипломної роботи – дослідження та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.

Для досягнення мети визначено такі *завдання*:

- дослідити сутність державного управління сфери оподаткування;
- охарактеризувати організаційно-правове забезпечення державного управління сфери оподаткування;
- розглянути зарубіжний досвід державного управління сфери оподаткування ;
- провести аналіз податкових надходжень в бюджет країни;
- провести оцінку ефективності державного управління сферою оподаткування в період війни в Україні;
- розглянути нові напрямки в податковій системі України: оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній;
- навести напрямки покращення акцизного оподаткування в податковій системі України;
- визначити напрямки вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні;
- запропонувати стратегічні напрямки державного податкового стимулювання розвитку підприємства в Україні

Об'єктом дипломної роботи є процес вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні основи та практичні аспекти вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в кваліфікаційній роботі мети були використані загальнонаукові та спеціальні методи наукового дослідження: аналізу та синтезу, систематизації, компаративний, класифікації, термінологічний, проблемно-орієнтовний.

Інформаційну базу дослідження становлять: закони України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України; довідкові та інструктивні матеріали; наукові праці різних жанрів інших авторів; періодичні видання; інформаційні матеріали, розміщені в мережі Інтернет.

Практичне значення результатів дослідження: полягає у розробці та науковому обґрунтуванні рекомендацій щодо напрямів вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Сутність державного управління сфери оподаткування

Державне управління сферою оподаткування є невід’ємною частиною економічного та фінансового розвитку країни. Воно спрямоване на забезпечення фінансової стабільності, соціальної справедливості та стимулювання економічного зростання. Оподаткування, як засіб збору коштів до бюджету, дозволяє державі виконувати ряд важливих завдань.

По-перше, податки забезпечують необхідні фінансові ресурси для здійснення різноманітних функцій держави. Це включає в себе фінансування освіти, охорони здоров’я, інфраструктури та інших соціальних програм, які сприяють загальному благополуччю суспільства.

По-друге, податкова політика може бути використана для регулювання економіки. Зміна податкових ставок або введення нових податків може впливати на споживчу активність, інвестиції та економічний зріст. Державне управління в цьому випадку виступає інструментом формування стимулів для підприємств та громадян, спрямованих на досягнення конкретних економічних цілей [23, с.80].

По-третє, ефективне державне управління в галузі оподаткування передбачає впровадження справедливих та прозорих систем оподаткування. Це сприяє відсіюванню корупції, створює сприятливі умови для бізнесу та стимулює економічний розвиток.

По-четверте, держава повинна враховувати інтереси різних соціальних груп та економічних секторів при розробці податкової політики. Це включає в себе баланс між потребами бюджету та навантаженням на платників податків, щоб уникнути надмірного тягарю на певних групах громадян чи секторах економіки.

Отже, сутність державного управління сферою оподаткування полягає в узгодженні різних інтересів, забезпеченні фінансової стабільності, економічному розвитку та соціальній справедливості для досягнення загальної мети – підвищення якості життя громадян та сталого розвитку країни.

На рис.1.1. представлено основні аспекти сутності державного управління сфери оподаткування.

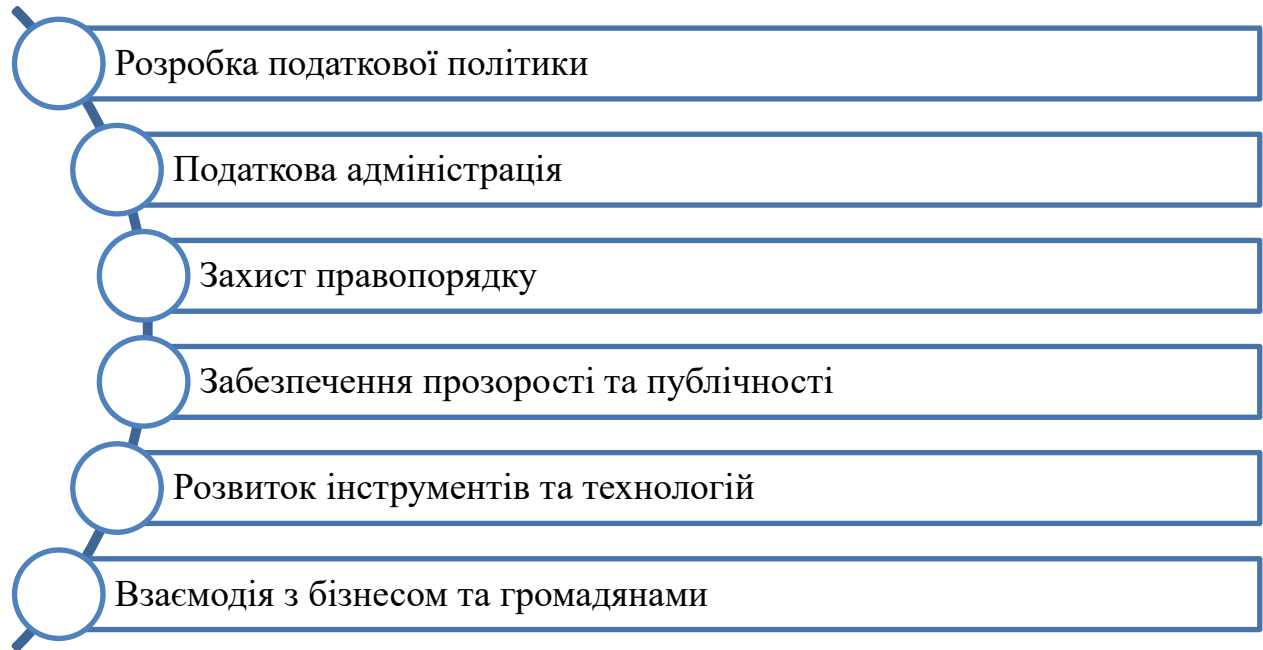


Рис.1.1. Основні аспекти сутності державного управління сфери оподаткування [14, с.78]

Основні аспекти сутності державного управління сфери оподаткування включають:

1. Розробка податкової політики є важливим інструментом державного управління, спрямованим на досягнення різних цілей у сферах економіки, соціального розвитку та фінансів. Цей процес включає в себе кілька ключових аспектів, які спрямовані на оптимізацію системи оподаткування та створення сприятливого середовища для розвитку країни.

По-перше, державне управління здійснює аналіз економічної ситуації та соціальних викликів для визначення оптимальної стратегії оподаткування. Це

включає в себе оцінку рівня економічного зростання, зайнятості, інфляції та інших показників, які можуть впливати на фінансовий стан держави.

Другий аспект – це встановлення податкових ставок та норм. Державне управління визначає оптимальний рівень оподаткування для різних видів доходів, корпорацій та інших суб'єктів господарювання. Це може включати оподаткування прибутку, податок на додану вартість, акцизи та інші податки.

Третій аспект – розробка правил оподаткування, які визначають порядок розрахунку, збору та звітності щодо податків. Це важливо для забезпечення прозорості та справедливості в системі оподаткування, а також для зменшення можливостей для ухилення від сплати податків [13, с.90].

Основна мета цих заходів – досягнення економічних, соціальних та фінансових цілей. Наприклад, зниження податкових ставок для підприємств може стимулювати інвестиції та економічний зріст, тоді як введення податків на екологічно шкідливі види діяльності може сприяти екологічній сталі.

Узгоджена розробка та реалізація податкової політики дозволяє державі ефективно реагувати на виклики сучасного господарського середовища та сприяє створенню устойчивої та конкурентоспроможної національної економіки.

2 Захист правопорядку у сфері оподаткування представляє собою важливий аспект діяльності державного управління. Держава володіє владними повноваженнями для визначення та впровадження правил, а також для прийняття необхідних заходів з метою боротьби з податковими злочинами, униканням податків та іншими порушеннями податкового законодавства.

Один із ключових аспектів цього процесу - це встановлення ефективної системи контролю та нагляду за дотриманням податкового законодавства. Державні органи відповідають за моніторинг оподаткування підприємств, організацій та громадян з метою виявлення будь-яких неправомірних дій, спрямованих на ухилення від сплати податків [19, с.50].

Для забезпечення ефективного захисту правопорядку в сфері оподаткування, держава розробляє та впроваджує стратегії протидії податковим

злочинам. Це може включати в себе розвиток спеціалізованих податкових служб, які мають компетенцію у виявленні та розслідуванні податкових порушень.

Держава також може вживати заходів щодо підвищення обізнаності громадян та суб'єктів господарювання про правила оподаткування, а також наслідків порушень. Це може включати проведення освітніх кампаній, розсилання інформаційних матеріалів та надання консультацій з питань податкового законодавства.

Здійснення заходів щодо захисту правопорядку в сфері оподаткування є ключовим елементом стабільності фінансової системи країни та сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату. Виконання правил і вживання відповідних заходів дозволяють забезпечити справедливість та рівноправ'я в оподаткуванні, а також зберегти фінансові ресурси для реалізації соціальних та економічних програм країни [11, с.60].

3 Забезпечення прозорості та публічності в сфері оподаткування є фундаментальним принципом, який сприяє підвищенню довіри громадськості до податкової системи та створює умови для справедливого оподаткування. Державне управління в цьому контексті відіграє ключову роль у забезпеченні доступності інформації та взаємодії з різними зацікавленими сторонами.

По-перше, державне управління зобов'язане розробляти та публікувати повну та зрозумілу інформацію про податкові закони, ставки та процедури. Це може включати в себе веб-платформи, де громадськість та підприємства можуть знайти офіційний текст законодавства, пояснення та приклади розрахунків податків.

По-друге, створення механізмів для взаємодії із суспільством та бізнес-середовищем є важливим елементом забезпечення прозорості. Проведення консультацій та діалогу із зацікавленими сторонами може допомогти врахувати різноманітні потреби та думки при формуванні податкової політики.

По-третє, публікація статистичних даних та звітностей щодо збору та витрат податків сприяє створенню прозорого образу фінансових потоків в

державі. Це може включати опублікування річних звітів, де викладаються інформація про обсяги зібраних податків, їхнє розподілення та використання у фінансових програмах.

В цілому, прозорість та публічність в сфері оподаткування допомагають створити відкритий, справедливий та відповідальний фінансовий клімат. Це сприяє ефективному використанню фінансових ресурсів, зменшенню корупції та стимулює економічний розвиток, оснований на принципах рівності та справедливості.

4 Розвиток інструментів та технологій є ключовим напрямком для покращення ефективності державного управління в сфері оподаткування. Використання сучасних інформаційних та технологічних рішень може значно полегшити роботу податкових органів, забезпечити точність обліку та зменшити можливість порушень. Нижче наведено кілька ключових аспектів цього процесу:

- електронне збирання та подання інформації: застосування електронних платіжних систем та онлайн-звітності дозволяє автоматизувати процеси збору податків та звітності. Це збільшує швидкість обробки інформації, зменшує ймовірність помилок та сприяє більш ефективному взаємодії з платниками податків.

- використання аналітики та штучного інтелекту: сучасні технології аналізу даних та штучного інтелекту можуть допомагати в ідентифікації патернів, виявленні потенційних порушень та оптимізації процесів обробки великих обсягів інформації.

- кібербезпека: забезпечення безпеки електронних систем та даних є важливим аспектом при впровадженні технологій в оподаткування. Державне управління повинно активно застосовувати заходи з кіберзахисту для запобігання можливим кібератакам та збереження конфіденційності даних.

- електронне адміністрування податків: впровадження систем електронного адміністрування податків дозволяє платникам податків

взаємодіяти з податковими органами онлайн, скорочуючи адміністративні бар'єри та сприяючи швидшому розгляду податкових питань.

- мобільні додатки та онлайн-сервіси: розробка мобільних додатків та онлайн-сервісів спрощує взаємодію громадян та бізнесу з податковими органами, забезпечуючи зручний та доступний спосіб отримання інформації та виконання оподаткованих обов'язків [10].

Загальний розвиток інформаційних та технологічних рішень в оподаткуванні сприяє підвищенню ефективності державного управління, поліпшенню обслуговування платників податків, а також забезпеченню високого рівня точності та прозорості у фіскальних процесах.

5 Взаємодія з бізнесом та громадянами в сфері оподаткування є важливим аспектом державного управління, який сприяє створенню довіри між державою та суб'єктами господарювання. Ефективна взаємодія базується на принципах прозорості, доступності і конструктивної співпраці. Нижче розглянуті ключові елементи цього процесу:

- для підприємств та громадян важливо мати доступ до консультацій з питань оподаткування. Державне управління може здійснювати активну консультаційну роботу, а також розробляти освітні програми, спрямовані на підвищення рівня розуміння податкового законодавства.

- для полегшення співпраці з бізнесом та громадянами, держава може впроваджувати ефективні та прості процедури оподаткування. Спрощення адміністративних процесів сприяє зменшенню адміністративних бар'єрів та покращенню бізнес-клімату;

- забезпечення доступу до електронних сервісів для подання звітності, розрахунків та отримання інформації є важливим компонентом взаємодії. Це робить оподаткування більш зручним та швидким для платників податків;

- важливо створити ефективні механізми вирішення податкових спорів. Це дозволяє підприємствам та громадянам вирішувати конфліктні ситуації без зайвих витрат часу та ресурсів;

– державне управління повинно активно слухати думки та пропозиції бізнесу та громадян. Система зворотного зв'язку сприяє виявленню можливих проблем та шляхів їх вирішення [15, с.90].

Взаємодія з бізнесом та громадянами в оподаткуванні відіграє важливу роль у створенні сприятливого бізнес-середовища та підтриманні фінансової стабільності. Цей процес сприяє вирішенню конкретних проблем та сприяє розвитку партнерських відносин між державою, бізнесом та громадянами.

Так, сфера оподаткування справді визначається як важливий інструмент державного впливу на економіку та суспільство. Податкова система впливає на розподіл ресурсів, стимулює чи гальмує економічний розвиток, а також визначає рівень соціальної справедливості в країні. Державне управління в цій області виконує ключову роль у формуванні, виконанні та оптимізації податкової політики.

Формування податкової політики: держава визначає стратегію оподаткування, розробляє правила та ставки податків з метою досягнення конкретних економічних, соціальних і фінансових цілей. Формулювання податкової політики вимагає комплексного аналізу економічного стану країни та урахування потреб громадян та бізнесу.

Виконання податкового законодавства: державне управління забезпечує ефективне виконання податкового законодавства. Це включає в себе контроль за дотриманням платниками податків встановлених норм, а також розслідування та покарання за порушення податкових правил.

Збір податків: для фінансової стабільності та функціонування державного бюджету, держава організовує ефективний збір різних видів податків. Це включає в себе встановлення механізмів та процедур для збору грошових коштів від платників податків.

Податкова адміністрація: державне управління в сфері оподаткування забезпечує ефективну роботу податкової адміністрації, яка включає в себе обслуговування платників, контроль за правильністю розрахунків та вчасністю сплати податків.

Аналіз та моніторинг ефективності системи оподаткування: держава веде аналіз та моніторинг податкової системи для виявлення можливих недоліків та вдосконалення податкової політики.

Прозорість та взаємодія з громадськістю: держава повинна забезпечувати прозорість у сфері оподаткування, надаючи громадськості доступ до інформації про податкові правила та процедури. Також важливо враховувати думку громадськості при формуванні податкової політики.

Сумарно, державне управління в сфері оподаткування визначає та реалізує стратегії, спрямовані на забезпечення ефективності та справедливості в податковій системі, сприяючи економічному та соціальному розвитку країни.

1.2. Організаційно-правове забезпечення державного управління сфери оподаткування

Державна податкова служба України (ДПС) представляє собою ключовий орган виконавчої влади, який здійснює свою діяльність відповідно до визначень та спрямувань, що надходять від Кабінету Міністрів України через Міністра фінансів. Її основним завданням є реалізація та координація державної податкової політики та політики адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [44].

ДПС відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності та ефективного функціонування економіки країни. Вона взаємодіє з різними галузями урядової влади та іншими суб'єктами економічного життя для забезпечення високого рівня податкової дисципліни, а також розвитку та впровадження ефективних механізмів збору податків та внесків на соціальне страхування.

ДПС виконує свої обов'язки відповідно до чіткої стратегії, спрямованої на досягнення економічної стабільності та соціальної рівності в країні. Її діяльність визначається законодавством та нормативними актами, що регулюють сферу оподаткування та соціального страхування.

Таким чином, Державна податкова служба України виступає не лише як виконавчий орган, але й як стратегічний партнер у формуванні та реалізації ефективних фінансових та соціальних політик для сприяння сталому розвитку країни [23].

ДПС у своїй діяльності керується Конституцією і законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства.

Реалізація державної податкової політики є ключовим завданням Державної податкової служби України (ДПС), яке включає в себе контроль за надходженням до бюджетів і державних цільових фондів податків, зборів, платежів. Крім того, ДПС відповідає за ведення контролю у сфері виробництва та обігу спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, тютюнової сировини, рідин для електронних сигарет, а також пального. Це спрямовано на забезпечення ефективності та прозорості в області оподаткування та фінансових потоків.

ДПС відзначається важливим завданням з адміністрування єдиного внеску, яке включає контроль із забезпечення правильної та своєчасної сплати внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. У цьому контексті, служба відіграє ключову роль у формуванні та вдосконаленні державної політики, спрямованої на боротьбу з правопорушеннями та забезпечення справедливих умов сплати єдиного внеску [19].

ДПС також взяла на себе відповідальність за забезпечення своєчасності та правильності розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк. Це включає дотримання встановленого порядку проведення готівкових розрахунків за товари та послуги, а також реалізацію розрахункових операцій. Окрім того, ДПС взаємодіє з ліцензійними аспектами господарської діяльності, зокрема забезпечує дотримання відповідних ліцензій для видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню згідно із законодавством.

Враховуючи ці завдання, Державна податкова служба продовжує виконувати свою роль у забезпеченні фінансової стабільності, ефективного адміністрування та виконання державної політики в сферах податків та соціального страхування.

Податковий кодекс України є ключовим правовим актом, який регулює відносини у сфері справляння податків і зборів в країні. Його основною метою є визначення чітких правил і принципів оподаткування, а також встановлення порядку адміністрування податків та зборів. Зазначений кодекс фіксує вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, і визначає способи їх розрахунку та сплати [33].

Податковий кодекс визначає також платників податків та зборів, їх права та обов'язки у контексті сплати податків. Він встановлює чіткі принципи взаємодії контролюючих органів з платниками податків та зборів, а також визначає компетенцію цих органів у проведенні податкового контролю. Повноваження і обов'язки посадових осіб контролюючих органів під час адміністрування податків і зборів також ретельно визначені.

Крім того, Податковий кодекс встановлює відповідальність за порушення податкового законодавства. Він визначає види порушень, передбачає санкції та штрафи за їх вчинення, сприяючи таким чином ефективному впровадженню інструментів контролю за дотриманням податкових обов'язків.

У цілому, Податковий кодекс України виступає як ключовий документ, що визначає правовий фундамент для системи оподаткування в країні та забезпечує порядок у відносинах між платниками податків, контролюючими органами та державою в галузі оподаткування.

Податковий кодекс України визначає функції та правові основи діяльності контролюючих органів, відповідно до пункту 41.1 статті 41 цього Кодексу. Зазначені положення встановлюють обов'язки та повноваження контролюючих органів у сфері податкового контролю та нагляду за дотриманням податкового законодавства [38, с.70].

Контролюючі органи, згідно з податковим законодавством, відповідають за здійснення податкового нагляду, перевірки платників податків, а також за вжиття заходів щодо виявлення та припинення порушень податкового законодавства. Вони мають право здійснювати перевірки фінансово-господарської діяльності платників податків для визначення відповідності їх діяльності вимогам законодавства.

Також Податковий кодекс визначає центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику. Цей орган має важливе значення у визначенні стратегії розвитку та впровадженні фінансових заходів на рівні держави.

Отже, Податковий кодекс встановлює не лише правові основи діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування, але й визначає ключовий центральний орган, який відповідає за формування та реалізацію фінансової політики держави.

Податкове законодавство включає:

1. Податковий кодекс України.
2. Закони України.
3. Постанови Кабінету Міністрів України.
4. Розпорядження.
5. Накази.
6. Узагальнюючі податкові консультації.
7. Нормативно-правові акти з питань КППР.
8. Листи.
9. Судова практика [1].

Законодавство сфері оподаткування в Україні постійно змінюється, тому нижче представлено перелік останніх змін в податковому законодавстві.

1. Закон України від 21.11.2023 № 3474-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування банків та інших платників податків»

Цей закон встановлює зміни до Податкового кодексу України та стосується особливостей оподаткування банків і інших платників податків. Він може містити положення про ставки податків, звільнення від податків чи будь-які інші новації, спрямовані на оптимізацію оподаткування у цих секторах.

2. Закон України від 09.11.2023 № 3453-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо скасування мораторію на проведення податкових перевірок»

Цей закон визначає відміну мораторію на проведення податкових перевірок. Мораторій може бути введений для обмеження або призупинення певних видів діяльності контролюючих органів. З відміною мораторію можуть бути пов'язані зміни у процедурах та умовах проведення податкових перевірок.

3. Закон України від 29.06.2023 року № 3193-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо спрощення умов виробництва дистилятів суб'єктами малого підприємництва»

Цей закон може визначати нові положення, спрямовані на полегшення умов виробництва дистилятів для суб'єктів малого підприємництва. Це може включати зменшення податкових ставок, спрощення процедур чи надання пільг для стимулювання галузі.

4. Закон України від № 3325-IX 10.08.2023 «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо підтримки діяльності з охорони людського життя на морі відповідно до міжнародних договорів України»

Цей закон може стосуватися змін в Податковому кодексі, спрямованих на підтримку діяльності з охорони людського життя на морі відповідно до міжнародних договорів. Ймовірно, це може включати звільнення від певних податків для підприємств, які здійснюють діяльність у цьому секторі.

5. Закон України від № 3303-IX 09.08.2023 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо розвитку виробництва виноробної продукції та спрощення господарської діяльності малих виробництв виноробної продукції»

Цей закон може містити положення, спрямовані на розвиток виробництва виноробної продукції та спрощення господарської діяльності малих виробництв у цій галузі. Ймовірно, це включає зменшення податків чи інші стимули для росту галузі.

6. Закон України від 28.07.2023 № 3287-IX «Про внесення змін до пункту 32 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо особливостей ввезення на митну територію України товарів для потреб безпеки і оборони»

Цей закон може визначати особливості ввезення на митну територію України товарів для потреб безпеки і оборони. Ймовірно, це може включати податкові пільги чи звільнення для таких товарів.

7. Закон України від 30.06.2023 № 3219-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану»

Цей закон може містити зміни до Податкового кодексу, спрямовані на визначення особливостей оподаткування у період дії воєнного стану. Ймовірно, це може включати заходи для забезпечення стабільності економіки та підтримки підприємств у таких умовах.

8. Закон України від 29.06.2023 № 3173-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України у зв'язку із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах»

Цей закон може визначати зміни в податковому законодавстві та інших законах, пов'язані із запровадженням електронної простежуваності обігу алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах. Ймовірно, це спрямовано на боротьбу з контрабандою та забезпечення контролю за обігом зазначених товарів.

9. Закон України від 10.06.2023 № 3157-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування сум, на які зменшено (прощено) борг фізичної особи в

результаті реструктуризації зобов'язання за споживчим кредитом під час воєнного стану»

Цей закон може визначати особливості оподаткування сум, на які зменшено або прощено борг фізичної особи в результаті реструктуризації зобов'язань за споживчим кредитом під час воєнного стану. Ймовірно, це може бути спрямовано на підтримку громадян у складних економічних умовах.

10. Закон України від 29.05.2023 № 3123-IX «Про внесення зміни до підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення товарів для потреб виробництва та/або ремонту безпілотних систем»

Цей закон може визначати звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з ввезення товарів для потреб виробництва та/або ремонту безпілотних систем. Ймовірно, це може бути спрямовано на підтримку розвитку та впровадження сучасних технологій.

11. Закон України від 11.04.2023 № 3050-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно» 6 травня набув чинності Закон від 11 квітня 2023 року № 3050-IX, який вносить зміни до Податкового кодексу та інших законодавчих актів щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно. Цей Закон, зокрема, передбачив можливість застосування Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, який затверджений наказом Мінреінтеграції № 309 з метою звільнення від оподаткування.

1.3. Зарубіжний досвід державного управління сфери оподаткування

В різних країнах податковий контроль виконується різними державними органами, і його структура та ефективність значно відрізняються. В Сполучених Штатах Америки, наприклад, податкова політика втілюється через взаємодію трьох основних гілок влади: законодавчої, виконавчої та судової.

Законодавча гілка влади в США, представлена Конгресом, грає ключову роль у встановленні податкового законодавства. Конгрес приймає податкові закони, визначає ставки оподаткування та встановлює правила збору податків. Наприклад, при введенні реформи податкового законодавства в 2017 році, Конгрес змінив ставки оподаткування для корпорацій та фізичних осіб.

Виконавча гілка влади, яку представляє президент та його адміністрація, відповідає за виконання податкових законів та забезпечення ефективного функціонування податкової системи. Наприклад, Міністерство фінансів в США відповідає за виконання фінансових положень та здійснення фіскальної політики [55].

Судова гілка влади визначає правомірність застосування податкового законодавства та вирішує спори, пов'язані з оподаткуванням. Наприклад, Верховний Суд США приймав рішення, які впливали на тлумачення податкових норм та обмеження влади податкових органів.

Такий розподіл функцій між гілками влади в США забезпечує баланс і взаємодію, сприяючи ефективному функціонуванню податкового механізму країни.

В контексті податкової системи Японії важливим елементом є Національне податкове управління, яке фактично визначає її ефективність та організованість. Це управління має на меті обкладання та стягування національних податків та зборів, виступаючи ключовим органом у сфері податкової політики країни.

Національне податкове управління впроваджує систему податкового контролю, забезпечуючи точність та регулярність збору податків. Зокрема,

важливо відзначити його роль у формуванні та виконанні національних податкових політик, що визначають способи оподаткування різних галузей та категорій громадян.

Наприклад, Національний податковий коледж відіграє ключову роль у підготовці кваліфікованих податкових службовців. Його завдання включає надання фахівцям необхідних знань і навичок для ефективного виконання їхніх обов'язків у сфері податків. Це сприяє підвищенню рівня професіоналізму та дотриманню високих стандартів в податковій сфері [49].

З іншого боку, наявність Національного податкового суду визначає систему правового захисту та розгляду податкових спорів. Цей орган відповідає за вирішення конфліктів та суперечок, пов'язаних з податковими питаннями, надаючи сторонам можливість обґрунтованого та справедливого судового розгляду.

Не менш важливим є те, що коледж і суд мають свої відділення при районних управліннях і на Окінаві, що забезпечує регіональну реалізацію податкових політик та взаємодію з місцевими податковими структурами.

Такий підхід створює комплексну та добре організовану систему податкового управління в Японії, що забезпечує ефективність та прозорість в сфері оподаткування.

У структурі податкової системи Німеччини варто відзначити, що податкова служба функціонує як складова Міністерства фінансів та представлена в формі Федерального податкового департаменту. Цей департамент має центральний апарат, який відповідає за безпосереднє керівництво справами, пов'язаними з оподаткуванням на федеральному рівні.

Центральний апарат Федерального податкового департаменту зосереджений на розробці та виконанні федеральних податкових політик. Його функції охоплюють усі аспекти оподаткування, від визначення ставок податків до контролю за їхнім виконанням. Така централізована структура дозволяє забезпечити однорідність та узгодженість федеральної податкової політики.

Важливим аспектом податкової системи Німеччини є наявність регіонального апарату, відомого як податкові землі. Кожна земля, або регіон, має своє Міністерство фінансів, яке відповідає за податкові питання на своєму території. Важливо відзначити, що земельні директори не зобов'язані беззаперечно слідувати інструкціям, виданим федеральним департаментом. Це створює простір для адаптації податкової політики до конкретних умов та потреб кожного регіону. [43]

Ця децентралізована модель регіонального управління податками відзначається гнучкістю та врахуванням особливостей кожної землі, що відмінно від підходу у Сполучених Штатах, де податкова система має більш централізований характер. Такий підхід дозволяє Німеччині враховувати регіональні варіації та забезпечує більшу гнучкість у визначенні податкової політики на місцевому рівні.

У зусиллях подолання наслідків світової фінансової кризи, уряди зарубіжних країн використовують різноманітні інструменти податкової політики. Ці інструменти включають зниження податкових ставок для стимулювання інвестицій, введення податкових кредитів для підтримки інновацій, надання податкових пільг для відновлювальних джерел енергії, встановлення стимулів та санкцій для екологічно відповідального підприємництва, надання тимчасових податкових канікул для стимулювання інвестицій та використання податкових амністій для привертання неофіційних коштів у легальний обіг. Ці заходи спрямовані на мінімізацію податкового навантаження на підприємства обох секторів та сприяють сталому економічному відновленню.

Орієнтація на побудову довірливих відносин із платниками податків у податковій політиці зарубіжних країн визначається двома основними аспектами: менталітетом громадян і рівнем довіри до держави. З одного боку, це передбачає розуміння та врахування особливостей менталітету населення, його ставлення до сплати податків та переконань у тому, що оподаткування є справедливим і необхідним для фінансування суспільних потреб.

З іншого боку, це вказує на важливість встановлення високого рівня довіри між громадянами та державою. Прикладом є провідні зарубіжні країни, де, незважаючи на значні податкові ставки, громадяни отримують значні суспільні блага від держави. Наприклад, в Швеції велика частина доходів йде на соціальні програми, такі як безкоштовна освіта, медичне обслуговування та система соціального забезпечення, що забезпечує високий рівень довіри громадян до фіскальної системи [53].

Додатково, країни Скандинавії вирізняються високим ступенем прозорості управління фінансами та відкритістю щодо використання платниками податків коштів. Це сприяє відчуттю контролю та впевненості у тому, що їхні податки використовуються для загального блага.

Такий підхід дозволяє зберігати баланс між високим рівнем оподаткування та наданням громадянам ефективних соціальних послуг, що в свою чергу формує позитивний ставлення платників податків до сплати обов'язкових внесків у бюджет.

Так, громадяни більшості зарубіжних країн виявляють велику розуміння та підтримку стосовно платежів податків, розглядаючи їх як спосіб сприяти соціальному прогресу та загальному добробуту. Це пояснюється кількома ключовими аспектами.

По-перше, високий рівень соціального забезпечення та соціального захисту в зарубіжних країнах забезпечує громадянам значні соціальні блага. Громадяни отримують доступ до безкоштовної медичної допомоги, вищої освіти, пенсійних програм, та інших соціальних послуг, які значно полегшують їхнє життя. Це створює відчуття взаємодії та допомоги між громадянами та державою.

По-друге, прозорість та ефективне використання податкових коштів викликають довіру громадян до фіскальної системи. Якщо платники податків бачать конкретні результати використання їхніх грошей на розвиток інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших галузей, то вони більше схильні виконувати свої податкові обов'язки.

По-третє, освітні кампанії та спілкування держави з громадянами допомагають роз'яснити, які конкретні соціальні ініціативи фінансуються за рахунок податків. Громадяни розуміють, що їхні внески сприяють економічному розвитку та покращенню якості життя в їхній країні [55].

Узагальнюючи, позитивне ставлення громадян до сплати податків в зарубіжних країнах обумовлене не лише високим рівнем соціального захисту, але й довірою до держави та усвідомленням громадянами важливості їхнього внеску у розвиток суспільства.

У практиці європейських країн, зокрема у Франції, впроваджено різноманітні механізми з метою стимулювання добровільної сплати податків, формування образу сумлінного платника податків та управління ризиками невиконання податкових обов'язків. Система управління податковим боргом у Франції визначається ключовим принципом досягнення чесності та відповідальності платника податків.

Один із способів стимулювання добровільної сплати податків у Франції - це використання інноваційних технологій та цифрових рішень. Електронна система податкового адміністрування сприяє зручності для платників та дозволяє ефективно відстежувати та оптимізувати оподаткування.

Застосування принципів ризикового управління також є важливим аспектом податкової політики. Франція використовує аналітичні інструменти та дані для ідентифікації потенційних ризиків невиконання податкових обов'язків. Це дозволяє фокусувати увагу на об'єктах з високим ризиком та вчасно вживати заходів для їх врегулювання.

Поняття чесності платників податків акцентується через проведення освітніх кампаній та комунікаційних заходів. Громадяни засвоюють важливість своєчасної та правильної сплати податків для фінансування соціальних та економічних програм [47].

Узагальнюючи, модель управління податковим боргом у Франції відзначається комплексним підходом, який враховує як технологічні інновації,

так і соціально-економічні аспекти, спрямований на побудову довіри громадян та створення чесної податкової системи.

Справді, несвоєчасна сплата податкових зобов'язань та ухилення від оподаткування є проблемами, які іноді виникають в системах оподаткування країн ЄС. Однак важливо відзначити, що масштабність цих проблем не є великою завдяки ефективному державному управлінню у сфері податкових відносин.

Країни ЄС вдосконалюють свої системи податкового адміністрування, використовуючи сучасні технології та аналітичні інструменти для виявлення та протидії несвоєчасній сплаті податків та ухиленню від оподаткування. Електронні платіжні системи та цифрові рішення дозволяють владам швидше та ефективніше контролювати та збирати податки.

Додатково, введення стандартів звітності та прозорості для підприємств допомагає уникнути ухилення від оподаткування. Також розвинуті механізми аудиту та перевірок дозволяють виявляти порушення в системі оподаткування та вживати заходів щодо їх врегулювання.

Негайна реакція на виявлені порушення, високий ступінь прозорості та активна співпраця між різними органами державної влади сприяють управлінню податковими питаннями та підтримці чесної системи оподаткування.

Хоча існують виклики, проте ефективне державне управління та вдосконалення податкових систем дозволяють країнам ЄС утримувати проблеми податкового боргу на контрольованому рівні і забезпечувати стійке фінансування бюджетів усіх рівнів.

Механізм державного управління податковим боргом у Франції включає ряд заходів для попередження виникнення податкового боргу, забезпечення виконання обов'язків платників податків та процедур стягнення боргу. Це охоплює надання пільг малим підприємствам, вербальний контакт для нівелювання наслідків недостовірного декларування, а також механізми розстрочення/відстрочення для уникнення податкового боргу та забезпечення

повноцінних надходжень до бюджету. Такий підхід відзначається спрямованістю на попередження та гнучкістю у взаємодії з платниками податків для забезпечення ефективного управління податковими відносинами.

Варто відзначити, що податкові органи Франції мають значні повноваження у справах управління податковим боргом, особливо щодо застосування процедур стягнення, які, на наш погляд, відповідають карально-примусовій моделі.

В Швеції податкова служба ефективно застосовує запобіжно-попереджувальні процедури для управління податковим боргом. Механізми розстрочення/відстрочення використовуються як для податкових зобов'язань, пов'язаних із звільненням від подання декларацій або фінансовим труднощами, так і для податкової заборгованості, що виникає внаслідок перегляду рішень чи оскарження податкових вимог.

У Швеції влада з адміністрування податків покладена на Агентство зі сплати податків, яке відповідає за перевірку нарахування та стягнення податків. Система адміністрування податків передбачає, що платники податкових платежів розподіляють свої обов'язки поступово протягом року. Це спрощує процедуру сплати податків для підприємств, які можуть здійснювати один щомісячний платіж на рахунок податкової служби, а подальший розподіл податків між муніципальним і національним бюджетами відбувається через податкові інспекції. Цей підхід сприяє мінімізації часу та зусиль, спрямованих на процедуру сплати податків, для підприємств, а також ефективному розподілу податкових надходжень між бюджетами на різних рівнях.

В табл.1.1. представлено зарубіжний досвід державного управління сфери оподаткування та можливості його застосування для України.

Таблиця 1.1

Зарубіжний досвід державного управління сфери оподаткування та
можливості його застосування для України

№	Країна	Досвід управління	Ефективність	Досвід для України
1	Японія	Структура: Національне податкове управління, Національний податковий коледж, Національний податковий суд. Основні функції: обкладання і стягування національних податків та зборів, підготовка податкових службовців, розгляд податкових спорів.	Японія має високоорганізовану систему оподаткування, що дозволяє ефективно стягувати податки та управляти податковими спорами. Висока довіра громадян до держави сприяє своєчасному виконанню податкових обов'язків.	Запозичення елементів системи Японії для підвищення довіри громадян та ефективного стягнення податків.
2	Німеччина	Структура: підпорядкована Міністерству фінансів, центральний апарат, регіональний апарат (податкові землі). Основні функції: адміністрування податків, перевірка правильності нарахування та стягнення податків.	Німецька система оподаткування відзначається ефективним адмініструванням податків та сприяє уникненню невеликих масштабів податкового боргу. Регіональний підхід дозволяє краще враховувати особливості різних земель.	Використання німецького досвіду регіонального адміністрування для уникнення значних масштабів податкового боргу.
3	Франція	Запобіжно-попереджувальні процедури, заходи щодо забезпечення виконання обов'язків платником податків, процедури стягнення.	Франція використовує комплекс заходів для ефективного управління податковим боргом, враховуючи соціально-економічні особливості. Акцент на чесності платника податків як основному принципі.	Використання запобіжно-попереджувальних заходів та процедур стягнення, схожих на французький досвід.
4	Швеція	Агентство зі сплати податків, податкові інспекції. Платники податків сплачують податки поступово, протягом року.	Швеція має ефективну систему поступової сплати податків, що допомагає уникнути значних податкових боргів. Мінімізація часу та витрат на процедуру сплати податків.	Впровадження елементів системи Швеції для поступової сплати податків, спрощення процедур для платників.

Джерело: складено автором на основі [34,38,40]

Аналіз зарубіжного досвіду використання податкової політики у антикризових програмах розкриває кілька загальних тенденцій. По-перше, більшість країн акцентує на застосуванні заходів податкового стимулювання та підтримки, покладаючи наголос на регулюючі можливості податків. Винятком є деякі країни, такі як Литва, що збільшують фіскальний складник оподаткування у кризовий період.

По-друге, популярними є заходи щодо податкової підтримки ліквідності підприємств, зменшення податкового навантаження для боротьби із вимиванням обігових коштів, а також підтримка домогосподарств через зменшення податкового тягара для соціально-уразливих груп та стимулювання розвитку малого підприємництва.

По-третє, деякі країни спрямовують заходи на пряме стимулювання зайнятості, в той час як інші використовують непрямі заходи, такі як стимулювання інвестицій та зменшення податкового навантаження на заробітну плату.

По-четверте, різноманітність заходів та їх масштаби визначаються національними умовами, економічною політикою та впливом світової фінансової кризи. Наприклад, Китай обмежується стимулюванням інвестицій у своїх податкових програмах.

По-п'яте, аналіз показує різноманіття підходів, але більшість країн прагнуть підтримувати реальний сектор економіки.

По-шосте, є спроби комбінувати податкове стимулювання попиту та пропозиції, причому заходи пропозиції частіше використовуються.

По-дев'яте, багато країн поєднують тактичні та стратегічні заходи в антикризових програмах, враховуючи не лише світовий досвід, але й особливості внутрішньої кризи.

Отже, реалізація антикризових податкових заходів в Україні повинна враховувати світовий досвід, але також бути адаптованою до внутрішніх умов та причин фінансово-економічної кризи.

Висновки до розділу 1

Державне управління сферою оподаткування є стратегічно важливою складовою економічної політики країни і має на меті забезпечення ефективності та справедливості податкової системи. Його сутність полягає в розробці та впровадженні оптимальних податкових політик, які сприяють стимулюванню економічного зростання, інвестицій та інновацій. Для досягнення цих цілей важливо забезпечити прозорість та простоту податкового законодавства, впровадити системи контролю та моніторингу за дотриманням податкових обов'язків, а також розвивати інфраструктуру для ефективного обміну інформацією. Державне управління сферою оподаткування також передбачає взаємодію з бізнес-спільнотою, врахування її думки та партнерство у розробці податкових політик. Освіта та консультації грають ключову роль у підвищенні свідомості платників податків. Узагальнюючи, державне управління сферою оподаткування спрямоване на створення стабільного та стимулюючого податкового середовища, що сприяє економічному розвитку та підтримці фінансової стійкості країни.

Отже, аналіз зарубіжного досвіду використання засобів податкової політики в антикризових програмах регулювання економіки виявив кілька загальних тенденцій. Більшість країн вдаються до застосування засобів податкового стимулювання та підтримки під час кризи, покладаючи акцент на реалізацію регулюючої функції податків. Важливими напрямками такої політики є підтримка ліквідності підприємств, зменшення податкового навантаження для домогосподарств, стимулювання інвестицій та розвиток малого підприємництва. Однак є відмінності в підходах, наприклад, Литва збільшує фіскальний складник оподаткування, а інші країни комбінують заходи податкового стимулювання зі збільшенням бюджетних надходжень. Деякі країни акцентують на прямому стимулюванні ефективної зайнятості, тоді як інші використовують непрямі заходи, такі як стимулювання інвестицій та зменшення податкового тягара на оплату праці. Важливо враховувати, що різноманіття та масштаби застосування заходів податкового регулювання

визначаються національними умовами та пріоритетами, а також впливом світових фінансових подій. Також важливо, що податкові заходи в антикризових програмах часто поєднують тактичний підхід для нейтралізації негативних наслідків кризи зі стратегічними заходами для створення передумов для стійкого соціально-економічного розвитку. Отже, розробка податкових заходів антикризового характеру в Україні повинна враховувати світовий досвід і бути адаптованою до причин і специфіки внутрішньої фінансово-економічної кризи.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРИ ОПОДАТКУВАННЯ

2.1. Аналіз податкових надходжень в бюджет країни

Податкові надходження в бюджет країни є важливою складовою економічної та фінансової системи, яка глибоко впливає на функціонування держави та благополуччя її громадян. Цей важливий елемент визначає фінансові ресурси, доступні для реалізації різноманітних державних завдань та програм, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку та соціальної справедливості.

Податкова система включає різноманітні види податків, такі як податок на прибуток, податок на додану вартість, податки на майно, акцизи та інші. Ці різні джерела податкових надходжень створюють основу для формування державного бюджету, який, у свою чергу, визначає обсяги фінансування для соціальних програм, інфраструктурних проектів, охорони здоров'я, освіти та безлічі інших сфер.

Податкова політика, якість її впровадження та ефективність використання податкових ресурсів безпосередньо впливають на економічний розвиток та життєвий рівень населення. Вона також відображає принципи справедливості та розподілу податкового навантаження між різними соціальними групами та підприємствами.

Крім того, податкові надходження виконують роль інструмента регулювання економіки, дозволяючи державі стимулювати або гальмувати різні економічні процеси. Зміни в податковій політиці можуть впливати на інвестиції, споживчу активність та загальний рівень економічного зростання.

Прозорість та ефективність у зборі та використанні податкових коштів є критичними для підтримки довіри громадян до державної влади. Такий підхід сприяє створенню стабільного фінансового середовища та сприяє сталому соціально-економічному розвитку.

Отже, податкові надходження в бюджет країни виступають не лише як економічний ресурс, але й як стратегічний інструмент формування соціально-економічної політики, спрямованої на забезпечення благополуччя та сталого розвитку суспільства.

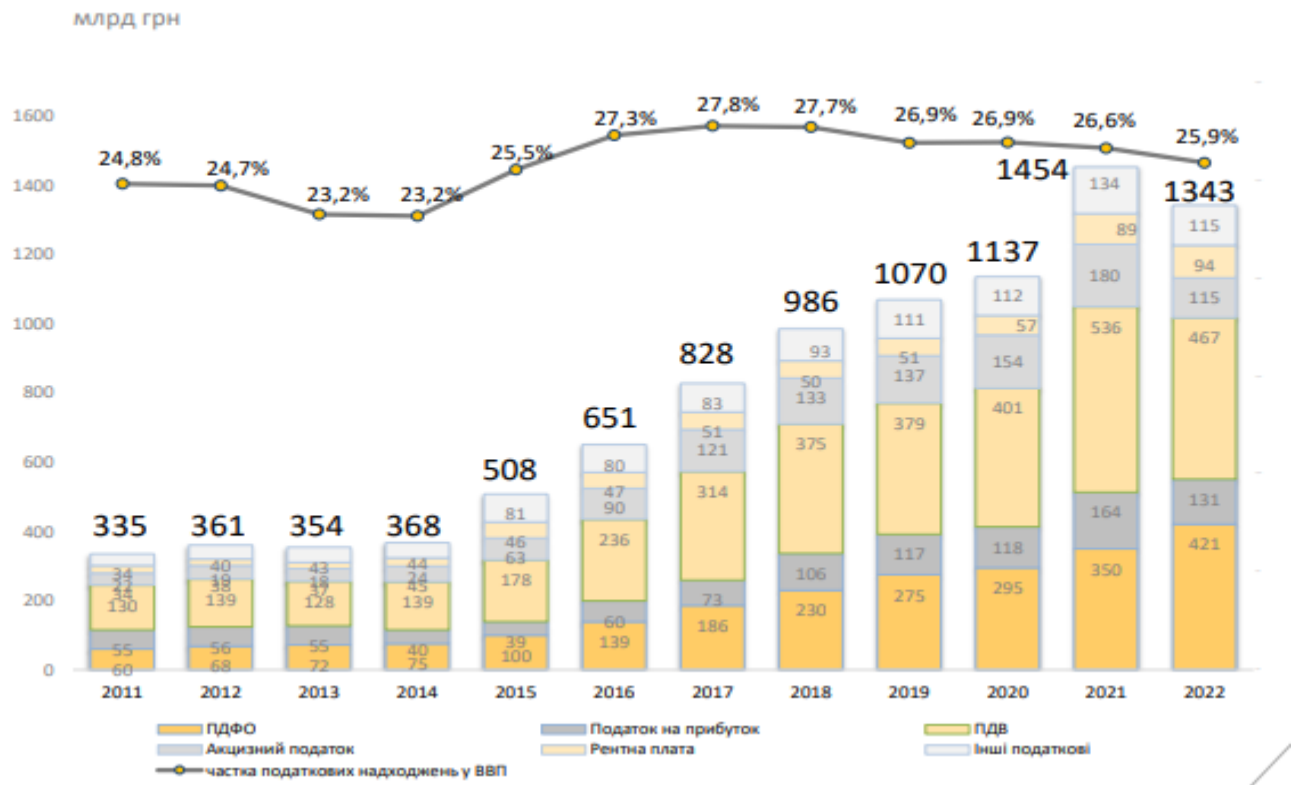


Рис.2.1. Податкові надходження до зведеного бюджету та їх частка у ВВП
Джерело: Державна казначейська служба [35]

Російське вторгнення на територію України 24 лютого 2022 року та подальші бойові дії спричинили серйозні наслідки для української економіки, що безперечно відобразилося на доходах бюджету 2022 року. Ситуація стала складною, і влада України виборола більшість економічних викликів, щоб забезпечити фінансову стійкість країни.

У 2022 році доходи зведеного бюджету склали 2 196,6 млрд грн, зокрема 21,9% або 480,9 млрд грн надійшли у вигляді грантів та допомоги від Європейського Союзу, урядів іноземних організацій та донорських міжнародних держав. Благодійні внески, гранти та дарунки відігравали також

важливу роль, становлячи 5,3% або 116,2 млрд грн від усього обсягу доходів бюджету.

Значний вплив на доходи бюджету відзначився в податковій сфері. Податкові доходи у 2022 році порівняно з 2021 роком зменшилися на 110,6 млрд гривень. Це обумовлено рядом факторів, зокрема, значним зниженням прибутків підприємств через суттєве зменшення акцизного податку та податку на прибуток. Введення норм та обмежень під час дії воєнного стану, таких як ставка 0 євро на основні види пального та тимчасова заборона на продаж алкоголю, також вплинули на це зменшення.

Незважаючи на це, неподаткові доходи зросли на 166,1 млрд грн порівняно з 2021 роком. Збільшення обумовлене дивідендами та частинами чистого прибутку від сплати дивідендів НАК «Нафтогаз України» та АТ «Приватбанк», а також зростанням власних надходжень бюджетних установ в 2,3 рази завдяки благодійним внескам, грантам та дарункам.

Несприятливим фактором в економічному вимірі було також зменшення суми коштів, які перераховані Національним банком України у 2022 році порівняно з попереднім роком, що становило 5,6 млрд гривень. У цих умовах українська економіка продовжує адаптуватися до нових реалій, а влада приймає заходи для підтримки стійкості та розвитку країни в умовах викликів військової агресії.

Широкомасштабне вторгнення російських військ серйозно підірвало економіку України, призводячи до застосування ряду економічних заходів для подолання кризової ситуації. Індекс-дефлятор ВВП вразливо збільшився на 134,3%, а реальний ВВП впав на 29,1%. Номінальний ВВП зменшився на 4,8%, що свідчить про значущий вплив військового конфлікту на економічні показники країни.

У 2022 році податкові доходи зведеного бюджету складали 1 343,2 млрд грн, що на 7,6% менше порівняно з попереднім роком. Це зменшення обумовлене рядом заходів, які влада змушена була вжити для забезпечення фінансової стабільності країни в умовах воєнного конфлікту. Частка

податкових надходжень у ВВП скоротилася до 25,9%, відображаючи великий тиск на бюджетні ресурси.

Введення податкових пільг, нульової ставки акцизного податку, зменшення ставки ПДВ на пальне з 20% до 7%, а також обмеження реалізації підакцизних товарів були вимушеними заходами для підтримки національної економіки в умовах військового конфлікту. Однак ці заходи відобразилися на податкових доходах бюджету, що скоротилися порівняно з попереднім роком.

При цьому, зростання грошового забезпечення військовослужбовців та збільшення фактичної ціни реалізації природного газу позитивно позначилися на доходах ПДФО та рентної плати у 2022 році порівняно з попереднім роком. Це стало на певний знак підтримкою обороноздатності та вартості енергетичних ресурсів, що стає важливим фактором в умовах воєнного конфлікту та зниження економічної активності.

На рис.2.2. представлено надходження податку та збору на доходи фізичних осіб та його частка у ВВП

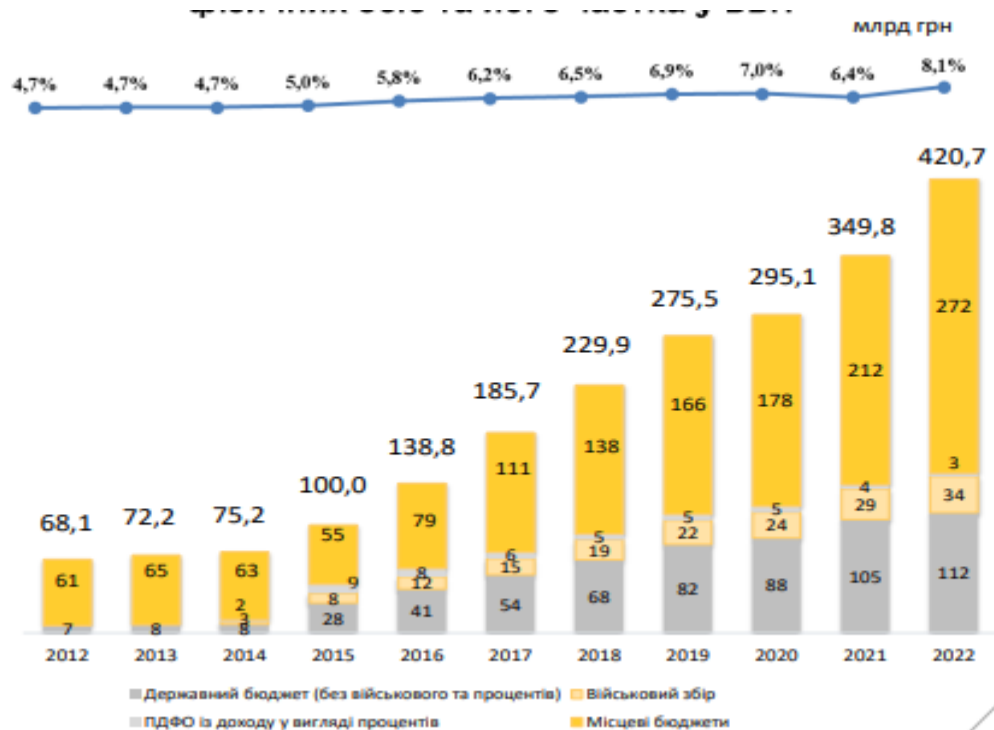


Рис.2.2. Надходження податку та збору на доходи фізичних осіб та його частка у ВВП

Джерело: Державна казначейська служба [35]

У 2022 році в Україні відбулись зміни в ставках оподаткування на доходи фізичних осіб та військовому зборі, що вплинули на фінансовий потік до зведеного бюджету.

Ставка податку на доходи фізичних осіб складає 18%, тоді як військовий збір становить 1,5% не змінювались

Неабияким чином вплинуло на збільшення надходжень до бюджету підвищення грошового забезпечення військовослужбовців, що вступило в силу з 24 лютого 2022 року. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 168, яка стосується «Питань деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану», відбулися зміни в системі компенсацій та винагороди для цих категорій громадян.

Слід зазначити, що в результаті цих змін надходження податку та військового збору на доходи фізичних осіб до зведеного бюджету значно зросли - на 70,9 мільярдів гривень, що є вражаючим показником зростання на 20,3% порівняно з попереднім роком (2021 рік). Це свідчить не лише про ефективність нових ставок оподаткування, але і про важливість введених змін у військовому забезпеченні як частини стратегії управління фінансовими ресурсами в умовах внутрішньої і зовнішньої нестабільності.

У 2022 році податкові доходи зведеного бюджету складали 1 343,2 млрд грн, що на 7,6% менше порівняно з попереднім роком. Це зменшення обумовлене рядом заходів, які влада змушена була вжити для забезпечення фінансової стабільності країни в умовах воєнного конфлікту. Частка податкових надходжень у ВВП скоротилася до 25,9%, відображаючи великий тиск на бюджетні ресурси.



Рис.2.3. Ставки оподаткування ПДФО та військовим збором, %

Введення податкових пільг, нульової ставки акцизного податку, зменшення ставки ПДВ на пальне з 20% до 7%, а також обмеження реалізації підакцизних товарів були вимушеними заходами для підтримки національної економіки в умовах військового конфлікту. Однак ці заходи відобразилися на податкових доходах бюджету, що скоротилися порівняно з попереднім роком.

При цьому, зростання грошового забезпечення військовослужбовців та збільшення фактичної ціни реалізації природного газу позитивно позначилися на доходах ПДФО та рентної плати у 2022 році порівняно з попереднім роком. Це стало на певний знак підтримкою обороноздатності та вартості енергетичних ресурсів, що стає важливим фактором в умовах воєнного конфлікту та зниження економічної активності.

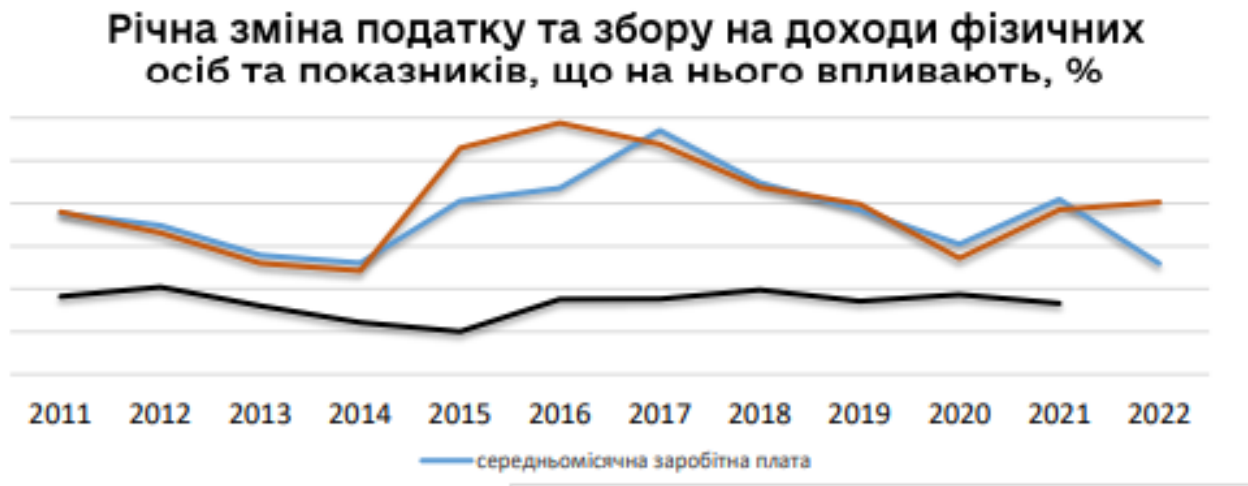


Рис.2.4. Річна зміна податку та збору на доходи фізичних осіб

Джерело: Державна казначейська служба [35]

Головними макроекономічними показниками, які суттєво впливають на надходження ПДФО, є середньомісячна заробітна плата та чисельність штатних працівників, зокрема грошового забезпечення військовослужбовців.

За результатами 2022 року спостерігалось зростання ПДФО на 70,9 млрд грн або на 20,3% порівняно з попереднім роком. Особливо відзначився значний ріст податку на доходи фізичних осіб, що справляється із грошового забезпечення військовослужбовців, а саме у 5,7 рази порівняно з попереднім роком, що становить 92,4 млрд грн. Військовий збір також збільшився на 5,0 млрд грн або на 17,6%.

Проте, податок на доходи фізичних осіб із доходів у вигляді заробітної плати скоротився на 7,8% порівняно з попереднім роком, що обумовлено значною внутрішньою та зовнішньою міграцією населення та втратою робочих місць.

Також важливим фактором було зменшення податку на доходи фізичних осіб з відсотків за депозитами, що становить 0,5 млрд грн або 13,8%. Це стало наслідком зменшення обсягів депозитів фізичних осіб, незважаючи на незначне підвищення індексу ставок за депозитами фізичних осіб за даними Національного банку України.

Середньомісячна заробітна плата, яка становить ключовий показник для розрахунку ПДФО, у 2022 році зросла на 5,9% порівняно з попереднім роком. Проте, кількість зайнятих економічною діяльністю осіб значно зменшилася до 12,4 млн проти 15,6 млн осіб у 2021 році, викликаючи певний вплив на податкові надходження та відображаючи складні економічні умови, визначені військовим конфліктом.



Рис.2.5. Податок та збір на доходи фізичних осіб (ПДФО)

Податок на збір на доходи фізичних осіб (ПДФО) нормативні розмежування представлено на рис.2.5. визначені на 2022 рік. Надходження на території сільських, селищних, міських територіальних громад 21% іде в державний бюджет, 15% в обласні бюджеті 64% в бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад.

Податок на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) залишається базовим джерелом наповнення дохідної частини бюджету Мукачівської міської територіальної громади. Питома вага його в сумі власних доходів загального фонду міського бюджету у звітному періоді складає 80,9 відсотка.

На 2022 рік збільшено норматив зарахування ПДФО до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад на 4% (з 60% на 64%) за рахунок відповідного зменшення нормативу зарахування ПДФО до державного бюджету на підставі Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік», прийнятого Верховною Радою України 02 грудня 2021 року.

Так, фактичні надходження цього податку за січень – червень 2022 року становлять в сумі 569 809 300 грн., рівень виконання становить 122,1 відс., що на 102 961 600 грн. більше від планових призначень на відповідний період. У порівнянні з відповідним періодом минулого року надходження по ПДФО збільшились на 311 173 400 грн. або у 2,2 рази.

Найбільший приріст надходжень в структурі податку на доходи фізичних осіб спостерігається по податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами – в 1,5 разів або на 96 173 100 грн. більше. Таке збільшення викликано введенням на території України воєнного стану та виплатою додаткової грошової винагороди військовослужбовцям на підставі Постанови Кабінету Міністрів України «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» №168 від 28.02.2022 року.

За питомою вагою податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати у структурі податку на доходи фізичних осіб займає 45,0 %.

Основними бюджетоутворюючими підприємствами та організаціями, які сплатили найбільші суми податку на доходи фізичних осіб за звітний період є: завод «Флекстронікс ТЗОВ», Управління освіти, культури, молоді та спорту Мукачівської міської ради, АТ «Українська залізниця», КНП «Мукачівська центральна районна лікарня», УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», ПАТ Мукачівський завод «Точприлад».

Найбільший ріст фонду оплати праці спостерігається на наступних підприємствах, установах та організаціях: ТЗОВ «Флектронікс», АТ «Українська залізниця», КНП «Мукачівська центральна районна лікарня», Управління освіти, культури, молоді та спорту Мукачівської міської ради, ПАТ Мукачівський завод «Точприлад», УАП ТОВ «Фішер-Мукачево», ТОВ «Епіцентр і К», ТОВ «ПІКАРД Україна».

Основні чинники, які впливають на обсяг надходжень податку на доходи фізичних осіб:

- зростання мінімальної заробітної плати з 1 січня 2022 року - у розмірі 6 500,0 грн. на місяць та встановлення посадового окладу працівника І тарифного розряду Єдиної тарифної сітки:– 2 893,0 грн.;
- збільшення рівня середньомісячної заробітної плати по Мукачівській міській територіальній громаді.

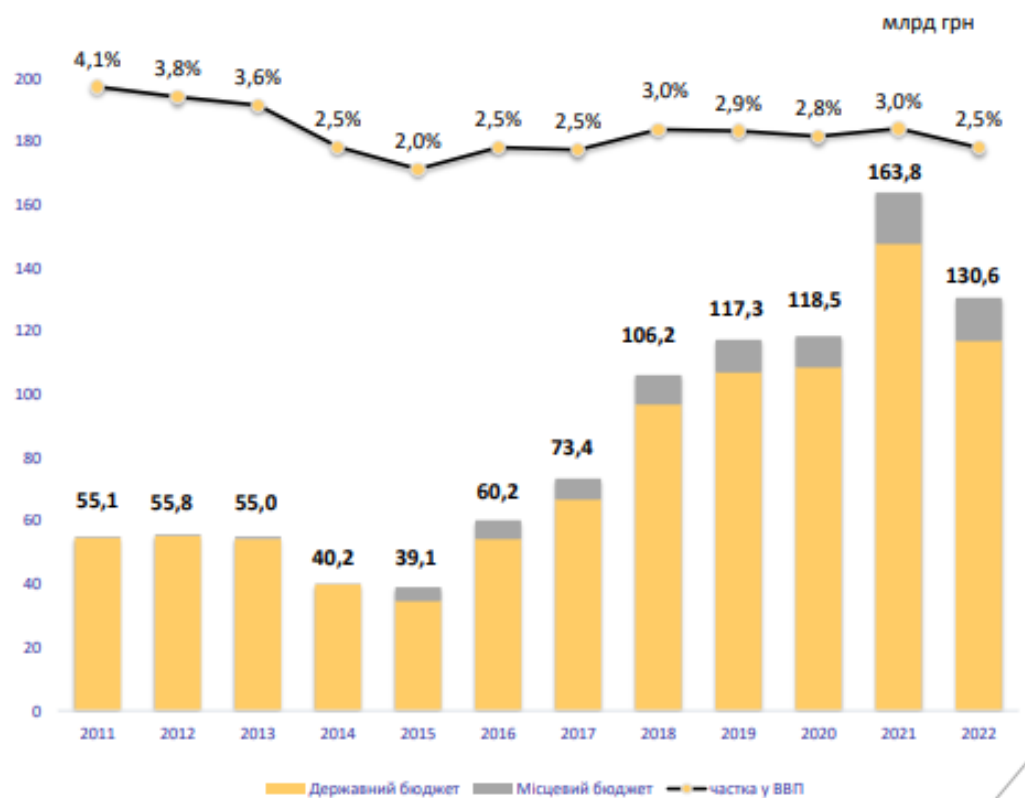


Рис.2.6. Надходження податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету та його частка у ВВП

Джерело: Державна казначейська служба [35]

У 2022 році основна ставка оподаткування податком на прибуток підприємств залишилась незмінною і складала 18%. Однак надходження від цього податку до зведеного бюджету вказують на важливі зрушення в економіці. У порівнянні з 2021 роком, надходження від податку на прибуток підприємств зменшилися на 33,2 млрд грн або на 20,3%.

Це зниження відбулося на тлі специфічних обставин. Податок на прибуток за IV квартал 2021 року та за весь 2021 рік для підприємств з річним доходом меншим за 40 млн грн був сплачений після початку повномасштабного вторгнення, у березні 2022 року. Це стратегічне рішення дозволило уникнути суттєвого спаду надходжень податку на прибуток на початку року, забезпечуючи деяку стабільність фінансів.

Проте у травні та серпні 2022 року сплата податку на прибуток за I та II квартали 2022 року очікувано досягла свого мінімального обсягу через негативний вплив ведення воєнних дій на фінансові результати підприємств. Задекларована сума податку на прибуток за I квартали 2022 року зменшилась на 38,7%, порівняно з відповідним періодом минулого року, що вказує на серйозний вплив воєнної ситуації на фінансовий стан підприємств.

У цьому контексті важливо наголосити на необхідності ефективного управління фінансами та розробці стратегій підтримки підприємств у військових умовах, щоб забезпечити їхню фінансову стійкість та розвиток у непередбачуваних обставинах.

У 2022 році фактична сума надходжень від податку на прибуток підприємств зменшилася на 20,3% порівняно з 2021 роком і становила 130,6 млрд гривень, що є зниженням на 33,2 млрд грн. Проте прогнозна сума надходжень ПДФО на 2022 рік, яка враховувалася в зведеному бюджеті, становила 187,5 млрд грн, що на 14,46% більше, ніж фактична сума надходжень за 2021 рік.

Повномасштабне вторгнення російської армії на територію України суттєво позначилося на роботу підприємств та вплинуло на фінансові результати платників. За результатами 2022 року прибуток прибуткових

підприємств зменшився на 24,8% порівняно з попереднім роком. Найбільше постраждалі галузі промисловості – добувна та переробна промисловість, які в 2022 році зазнали великої шкоди внаслідок російської агресії. Зменшення суми надходжень від підприємств цих галузей становило 34,3 млрд грн або 39,2%.

Зміни до Податкового кодексу України, внесені Законами України від 03.03.2022 № 2118-IX та від 12.05.2022 № 2260-IX, передбачили звільнення від відповідальності платників податків на період воєнного стану. У разі неможливості своєчасно виконати податковий обов'язок, платники звільняються від відповідальності, але зобов'язані виконати ці обов'язки протягом шести місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні. Такі заходи призначені забезпечити фінансову гнучкість підприємств у важкий період воєнного конфлікту.

На початок 2023 року сума переплати з податку на прибуток підприємств становила 27,7 млрд гривень, що є важливим фактором в контексті забезпечення фінансової стабільності та резервів для подальших фінансових викликів.

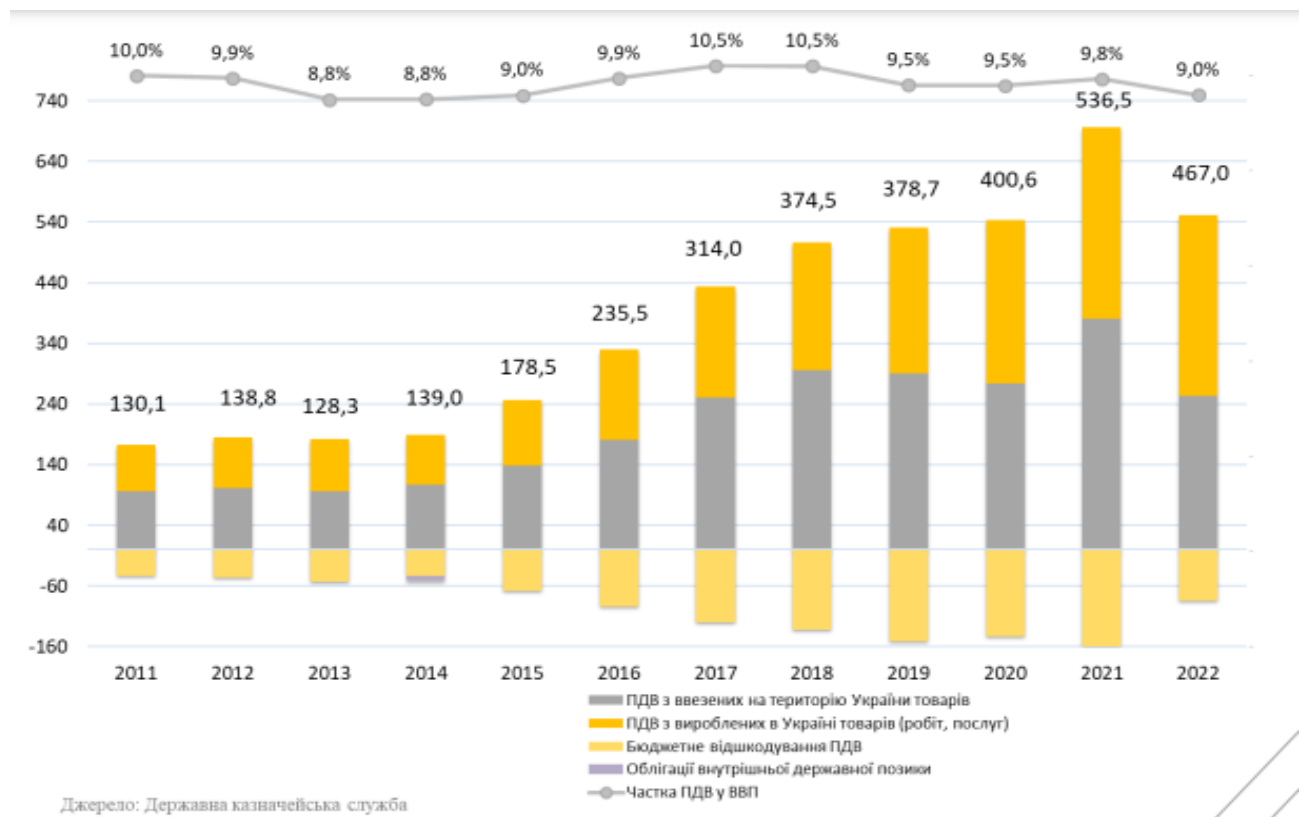


Рис.2.7. Надходження податку на додану вартість, %

У 2022 році основна ставка податку на додану вартість залишалась незмінною і становила 20%. Проте важливим моментом стали зміни, внесені Законами України від 03.03.2022 № 2118-IX та від 12.05.2022 № 2260-IX, які тимчасово зупинили дію пунктів 200.10-200.12 Податкового кодексу України, визначаючи терміни проведення перевірок податкових декларацій з податку на додану вартість та порядок узгодження контролюючим органом заявлених сум бюджетного відшкодування. Ці заходи призначені сприяти ефективній роботі підприємств у важкій економічній ситуації.

У зв'язку з військовою агресією російської Федерації проти України, встановлено тимчасову ставку податку в розмірі 7% на операції з ввезення на митну територію та постачання бензинів моторних, важких дистилятів, скрапленого газу, нафти або нафтопродуктів сирих, а також на послуги повітряного транспорту щодо внутрішнього перевезення пасажирів та багажу з відповідних дат.

За результатами 2022 року обсяг надходжень від податку на додану вартість, враховуючи бюджетне відшкодування, порівняно з 2021 роком, зменшився на 13,0% і склав 467,0 млрд гривень. Зменшення обсягу надходжень було передусім обумовлене широкомасштабною військовою агресією російської Федерації проти України, яка розпочалась 24 лютого 2022 року. Ця агресія призвела до тимчасової втрати частини території та активних бойових дій, що викликали кардинальні зміни в усій економіці України. На вартості надходжень також сильно позначилися тимчасові зміни в оподаткуванні та зупинення дії певних положень Податкового кодексу.

Незважаючи на ці труднощі, економіка України поступово адаптується до нових умов та стабілізується, що свідчить про високий рівень адаптивності та стійкості країни у важливий період її історії.

В табл.2.1. представлено податкові надходження в бюджет України.

Таблиця 2.1

Податкові надходження в бюджет України

Податкові надходження	станом на 01.11.2023	Частка у доходах в бюджет
Податкові надходження	945499	42.86%
Податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості	248635,5	11.27%
<i>Податок на доходи фізичних осіб</i>	139961,8	6.34%
<i>Податок на прибуток підприємств</i>	108673,7	4.93%
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	51935,1	2.35%
Внутрішні податки на товари та послуги	608391,9	27.58%
<i>Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів</i>	76615,4	3.47%
<i>Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів</i>	62838	2.85%
<i>Податок на додану вартість з вітчизняних товарів</i>	169279,9	7.67%
<i>(з урахуванням бюджетного відшкодування)</i>		
<i>Податок на додану вартість з імпортованих товарів</i>	299658,5	13.58%
Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	33626,4	1.52%
Інші податки та збори	2910,1	0.13%

Джерело: складено автором згідно даних Мінфін [28]

На основі поданих даних податкових надходжень на 1 листопада 2023 року можна зробити кілька ключових висновків.

1. Загальні податкові надходження: На даний момент обсяг загальних податкових надходжень складає 945499 млн.грн. Це є важливим показником фінансового стану країни та рівня її економічної активності.

2. Розподіл за видами податків:

- Податки на доходи та прибуток: З вказаних сум виділяються податок на доходи фізичних осіб (139961,8 млн.грн.) та податок на прибуток підприємств (108673,7 млн.грн.). Це вказує на значущий внесок громадян та бізнесу у формування доходів бюджету.

- Податок на додану вартість (ПДВ): Податок на додану вартість з вітчизняних та імпортованих товарів складає великий внесок у бюджет (169279,9 млн.грн. та 299658,5 млн.грн. відповідно). Це свідчить про значущий обсяг внутрішньої та зовнішньої торгівлі в країні.

- Рентна плата та інші природні ресурси: Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів складає 51935,1 млн.грн. Це може бути пов'язано з видобутком природних ресурсів та діяльністю компаній, які користуються цими ресурсами.

3. Акцизні податки: Зазначені суми акцизного податку з вироблених та ввезених підакцизних товарів (76615,4 млн.грн. та 62838 млн.грн. відповідно) свідчать про значущий обсяг виробництва та споживання таких товарів в Україні.

4. Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції: Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції складають 33626,4 млн.грн., що може бути пов'язано з активною зовнішньою економічною діяльністю країни.

5. Інші податки та збори: Загальний обсяг інших податків та зборів становить 2910,1 млн.грн. Це можуть бути невеликі, але значущі внески в бюджет, які не входять в основні категорії.

В цілому, аналіз податкових надходжень свідчить про різноманітність джерел доходів бюджету та активність різних секторів економіки в Україні. Зростання або зниження цих показників може бути важливим сигналом для економічних аналітиків та приймання ефективних управлінських рішень.

2.2. Оцінка ефективності державного управління сферою оподаткування в період війни в Україні

01 – Звільнення від сплати податку на нерухоме майно за знищене чи пошкоджене майно, плати за землю, інших податків: прийнято закон

11.04.2023 Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів

України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно» (законопроект № 7632).

Цим Законом врегульовуються, серед іншого, питання нарахування та сплати єдиного податку 4 групи, плати за землю, загального мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки, що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях, сплати податку на нерухоме майно за об'єкти нерухомості, що розташовані на таких територіях або знищені чи пошкоджені.

До прийняття зазначеного Закону, питання сплати таких податків у період дії воєнного стану залишалося неврегульованим, зокрема, у зв'язку з тим, що для звільнення від їх сплати мав застосовуватися перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих, визначений Кабінетом Міністрів України. Однак, такий перелік так і не був ним визначений, що призвело до неможливості застосування відповідних норм законодавства платниками податків.

Проте, Законом такі розбіжності усуваються та встановлюється, що зазначені території, а також дати початку та завершення активних бойових дій або тимчасової окупації, встановлюються у переліку територій, визначеному у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.

Нагадаємо, що такий Перелік затверджений наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.12.2022 № 1364 «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією».

Так, відповідно до тексту Закону, підписаного Головою Верховної Ради України, ним, серед іншого, передбачається:

Щодо встановлення місцевих податків, зборів та пільг з їх сплати:

- На період дії воєнного/надзвичайного стану на територіях, де тимчасово не здійснюють свої повноваження відповідні сільські, селищні,

міські ради, рішення про встановлення місцевих податків/зборів, надання податкових пільг із їх сплати мають право приймати відповідні військові та військово-цивільні адміністрації.

- Сільським, селищним, міським радам, військовим та військово-цивільним адміністраціям дозволяється приймати рішення про встановлення податкових пільг зі сплати місцевих податків/зборів на підставі заяв платників податків про визнання земельних ділянок не придатними для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами, а також вносити зміни до таких рішень.

Такі рішення повинні прийматися на кожний календарний рік окремо, за умови наявності відповідних заяв платників податків, та на період не більше ніж до кінця поточного календарного року.

- Інформація про встановлення податкових пільг надається такими радами або адміністраціями контролюючим органам протягом 10 календарних днів з дня прийняття відповідного рішення.

Щодо плати за землю:

- Не сплачується земельний податок, а також не нараховується за договорами оренди орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності щодо:

- земельних ділянок, що перебувають у консервації,
- земельних ділянок, забруднених вибухонебезпечними предметами,
- земельних ділянок, не придатних для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами у випадку прийняття сільськими, селищними, міськими радами, військовими та військово-цивільними адміністраціями рішень про встановлення податкових пільг, прийнятих на підставі заяв платників податків.

- За період з 01.01.2022 до 31.12.2022, не нараховується та не сплачується плата за землю за земельні ділянки, що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях, та перебувають у власності або користуванні фізичних осіб, та за період з 01.03.2022 до

31.12.2022 – в частині земельних ділянок, що перебувають у власності або користуванні юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців.

- Починаючи з 01.01.2023 за земельні ділянки, що розташовані на зазначених територіях, плата за землю не нараховується та не сплачується за період з 1 числа місяця, в якому було визначено щодо відповідних територій дату початку активних бойових дій або тимчасової окупації, до останнього числа місяця, в якому їх було завершено.

- Складені, надіслані (вручені) у 2022 та 2023 роках податкові повідомлення-рішення про сплату плати за землю за земельні ділянки, що не підлягають оподаткуванню, мають бути скасовані (відкликані), а грошові зобов'язання та податковий борг – анульовані.

Щодо єдиного податку 4 групи:

- Не є об'єктом оподаткування єдиним податком 4 групи площі земельних ділянок, що перебувають у консервації, забруднені вибухонебезпечними предметами або не придатні для використання у зв'язку з потенційною загрозою їх забруднення вибухонебезпечними предметами.

- З 01.03.2022 не нараховується та не сплачується єдиний податок 4 групи з площі сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду у податкових періодах, коли на територіях, на яких вони розташовані, ведуться бойові дії або території тимчасово окуповані, до дати завершення на таких територіях активних бойових дій або тимчасової окупації.

При цьому, така умова не поширюється на земельні ділянки, на яких активні бойові дії або тимчасова окупація завершені до 01.05.2022.

Щодо визначення та сплати загального мінімального податкового зобов'язання:

Починаючи з 01.01.2023 мінімальне податкове зобов'язання не визначається для земельних ділянок, часток (паїв):

- за які не нараховувалися та не сплачувалися плата за землю або єдиний податок четвертої групи, та

- що перебувають у консервації, або забруднені вибухонебезпечними предметами, або щодо яких прийнято рішення про надання податкових пільг на підставі заяв платників податків про визнання земельних ділянок не придатними для використання.

Не нараховується та не сплачується загальне мінімальне податкове зобов'язання за земельні ділянки, частки (паї), що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях:

- за 2022 рік – у частині земельних ділянок, часток (паїв), що перебувають у власності чи користуванні фізичних осіб;
- з 01.03.2022 до 31.12.2022 – у частині земельних ділянок, часток (паїв), що перебувають у власності чи користуванні юридичних осіб.

Щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки:

На період дії воєнного стану та по 31 грудня року, в якому припинено або скасовано воєнний стан, підставою для обчислення податкових зобов'язань з цього податку за об'єкти нерухомості, що були пошкоджені або знищені, є, зокрема, дані Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України («Реєстр майна»), та дані Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією.

Податок на нерухоме майно не нараховується та не сплачується:

за об'єкти нерухомості, що розташовані на територіях активних бойових дій або на тимчасово окупованих територіях:

- за 2021 та 2022 роки – за об'єкти житлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних осіб;
- з 01.03.2022 по 31.12.2022 – за об'єкти житлової нерухомості, що перебувають у власності юридичних осіб, та за об'єкти нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та/або юридичних осіб;
- за період з 1 числа місяця, в якому було визначено щодо відповідних територій дату початку активних бойових дій або тимчасової

окупації, до останнього числа місяця, у якому завершено бойові дії або тимчасову окупацію (застосовується починаючи з 01.01.2023);

за знищені внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, об'єкти нерухомості:

- за 2021 рік та наступні податкові (звітні) періоди – за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, дані про знищення яких внесені до Реєстру майна;

- за 2022 рік та наступні податкові (звітні) періоди – за об'єкти житлової та/або нежитлової нерухомості, які перебувають у власності юридичних осіб, дані про знищення яких внесені до Реєстру майна;

за пошкоджені об'єкти нерухомості внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, дані про пошкодження яких внесені до Реєстру майна:

- за 2021 рік та наступні податкові (звітні) періоди – за об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних осіб, які були пошкоджені у 2022 році;

- з 01.03.2022 та наступні податкові (звітні) періоди – за об'єкти житлової нерухомості, які перебувають у власності юридичних осіб, та об'єкти нежитлової нерухомості, які перебувають у власності фізичних/юридичних осіб, які були пошкоджені у 2022 році.

Нарахування податку за зазначені вище об'єкти відновлюється починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому за даними Реєстру майна об'єкти нерухомості відремонтовані та визнані придатними для проживання; за період з 1 числа місяця, в якому було зафіксовано факт пошкодження житлової та/або нежитлової нерухомості за даними Реєстру майна, до 1 числа місяця, наступного за місяцем, в якому за даними Реєстру майна об'єкти нерухомості відремонтовані та визнані придатними для проживання/для використання за цільовим призначенням (застосовується до об'єктів, пошкоджених починаючи з 01.01.2023).

У частині об'єктів нерухомості, які зазнали незначних пошкоджень та придатні для проживання/використання за цільовим призначенням сільські, селищні, міські ради, військові або військово-цивільні адміністрації мають право встановлювати ставки податку в меншому розмірі або звільняти від сплати податку.

Складені, надіслані (вручені) у 2022 та 2023 роках податкові повідомлення-рішення про сплату сум податку по об'єктах нерухомого майна, по яких не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, підлягають скасуванню (відкликанню), а грошові зобов'язання та податковий борг, – анулюванню.

Наразі Закон направлений на підпис Президенту України. Він набуде чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

02 – Прийнято закон щодо звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання/ввезення товарів для потреб безпеки та оборони

10.04.2023 Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій з постачання/ввезення товарів для потреб безпеки та оборони у період воєнного стану» (законопроект № 9061, про який ми детальніше розповідали тут).

Так, Законом уточнюються групи товарів, товарних позицій та підкатегорій УКТ ЗЕД оборонного призначення, операції з ввезення яких на митну територію України та постачання на митній території України звільняються від оподаткування ПДВ, також передбачено звільнення від оподаткування ПДВ операції з постачання послуг пов'язаних з програмним забезпеченням військового призначення та, за певних умов, операції з ввезення на митну територію України товарів, що належать Міністерству оборони України, Збройним Силам України, а також іншим утвореним відповідно до законів України.

Наразі Закон направлений на підпис Президенту України. Він набуде чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

03 – Законопроект щодо збереження пільгового режиму оподаткування пального на період воєнного стану

03.04.2023 у Верховній Раді України зареєстрований Проект Закону № 9174 «Про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо збереження пільгового режиму оподаткування пального на період воєнного стану».

Як зазначається у пояснювальній записці до Законопроекту, необхідність його прийняття обґрунтовується тим, що Законом України від 21.09.2022 № 2618-IX передбачено застосування пільгового режиму оподаткування пального ПДВ і акцизним податком до 01.07.2023. На думку ініціаторів Законопроекту, скасування такого пільгового режиму оподаткування з 01.07.2023 є передчасним та може негативно вплинути на рівень цін і фінансову стійкість суб'єктів господарювання.

Тому, Законопроектом пропонується встановити на увесь період воєнного стану пільговий режим оподаткування пального ПДВ за ставкою 7 % та акцизним податком за ставками:

- 100 євро за 1000 літрів бензинів моторних, нафтопродуктів, важких дистилляторів, біодизель згідно з визначеними кодами УКТ ЗЕД;
- 52 євро за 1000 літрів скрапленого та інших газів, бутану, ізобутану згідно з визначеними кодами УКТ ЗЕД.

04 – Стимулювання надання благодійної допомоги на користь неприбуткових організацій – зареєстровано законопроект

03.04.2023 у Верховній Раді України зареєстровано Проект Закону № 9177 «Про внесення зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо стимулювання надання благодійної допомоги на користь неприбуткових організацій».

Так, Законопроектом пропонується установити, що за податкові періоди 2023 року та до кінця календарного року, у якому відбудеться припинення або

скасування воєнного стану на території України, фінансовий результат податкового (звітного) періоду збільшується на суму коштів або вартості товарів, виконаних робіт, наданих послуг, безоплатно перерахованих (переданих) протягом звітного (податкового) року неприбутковим організаціям, внесеним до Реєстру неприбуткових установ та організацій на дату такого перерахування коштів, передачі товарів, робіт, послуг, у розмірі, що перевищує 10 % оподаткованого прибутку попереднього звітного року.

Нагадаємо, що наразі такий розмір становить 4 % оподаткованого прибутку попереднього звітного року.

05 – Зареєстровано законопроект щодо доступного іпотечного кредитування громадян

10.04.2023 у Верховній Раді України зареєстровано Проект Закону № 9195 «Про внесення зміни до пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України щодо доступного іпотечного кредитування громадян».

Необхідність змін ініціатори Законопроекту обумовлюють тим, що постановою Кабінету Міністрів України від 02.08.2022 № 856 «Деякі питання забезпечення приватним акціонерним товариством «Українська фінансова житлова компанія» доступного іпотечного кредитування громадян України» передбачено забезпечення доступного іпотечного кредитування громадян України шляхом, зокрема, надання кредитів, забезпечених іпотекою та залучення до співробітництва підприємств, організацій та установ для забезпечення компенсації частини процентної ставки за такими кредитами.

Разом з тим, наразі податкове законодавство передбачає, що суми компенсації, сплаченої на користь фізичної особи – позичальника, підпадають під визначення додаткового блага для фізичної особи і відповідно підлягають оподаткуванню податком на доходи фізичних осіб за ставкою 18 % та військовим збором за ставкою 1,5 %.

З метою уникнення додаткового оподаткування позичальника – фізичної особи, Законопроектом пропонується не включати до загального місячного (річного) оподаткованого доходу податком на доходи фізичних осіб дохід,

отриманий платником податку як додаткове благо, у вигляді сплаченої на користь фізичної особи – позичальника:

- компенсації першого внеску за кредитом, забезпеченим іпотекою;
- частини процентної ставки;
- частини суми повернення кредиту, наданих відповідно до Умов забезпечення приватним акціонерним товариством «Українська фінансова житлова компанія» доступного іпотечного кредитування громадян України.

06 – Збільшена плата за марки акцизного податку для алкоголю та тютюну – набула чинності постанова Кабінету Міністрів України

12.04.2023 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 07.04.2023 № 303 «Про внесення змін до пункту 5 Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв, тютюнових виробів і рідин, що використовуються в електронних сигаретах».

Враховуючи це, з 12.04.2023 діють нові розміри плати за марки акцизного податку, а саме розмір плати за одну марку для алкогольних напоїв становить 0,3537 гривні, для тютюнових виробів, тютюновмісних виробів для електричного нагрівання за допомогою підігрівача з електронним управлінням і рідин, що використовуються в електронних сигаретах, – 0,1643 гривні.

Раніше розмір такої плати становив 0,1926 гривні та 0,091 гривні відповідно.

07 – Наслідки невчасного закриття зміни у торговій точці Z-звітом через відключення електроенергії – роз'яснення ДПС

ДПС надала індивідуальну податкову консультацію від 03.04.2023 №808/ПК/03-20-04-02-06 щодо порядку дій платника податків, який використовує РРО/ПРРО, у випадку закриття зміни у торговій точці з роздрібної торгівлі Z – звітом наступного дня за попередній день через відключення світла.

Датою виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку за реалізовані у роздрібній торгівлі підакцизні товари вважається дата здійснення

розрахункової операції, для безготівкових розрахунків – дата оформлення розрахункового документа, а не дата Z – звіту. Таким чином, податкові зобов'язання з акцизного податку повинні відображатись у декларації з акцизного податку за той місяць, у якому здійснені розрахункові операції.

2.3. Нові напрямки в податковій системі України: оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній

Контрольована іноземна компанія визначається як підприємства з іноземним статусом, що підлягають оподаткуванню в країні резидентства їхніх контролюючих осіб. Сутність КІК полягає в тому, що вони перебувають під контролем іншої компанії або особи, зазвичай резидента іншої країни. –

Контролер – це резидент України, будь то фізична чи юридична особа, яка має володіння часткою у більше ніж 50% іноземної компанії. Також, якщо його частка володіння становить понад 10%, при умові, що загальна частка володіння всіх резидентів України перевищує 50% компанії. Важливо відзначити, що протягом перехідного періоду 2022-2023 років залишається частка володіння на рівні 25%, із початку 2024 року вона зменшиться до 10%. Крім того, контролер має фактичний контроль над діяльністю зазначеної іноземної компанії.

Основні риси контрольованих іноземних компаній включають:

1. Контрольна особа: КІК зазвичай перебувають під контролем фізичних осіб, юридичних осіб чи групи осіб, які мають можливість вирішувати стратегічні або управлінські питання, пов'язані з діяльністю цих компаній.

2. Об'єкт оподаткування: прибуток КІК становить об'єкт оподаткування для контролюючих осіб у країні їхнього резидентства. Це дозволяє уникнути оподаткування за межами їхньої країни.

3. Скоригований прибуток: для оподаткування КІК враховується скоригований прибуток, який може відрізнятися від звичайного прибутку і враховує ряд коригувань, щоб уникнути подвійного оподаткування.

4. Правила розкриття: контрольовані іноземні компанії зазвичай повинні подавати звіти та іншу інформацію, що стосується їхньої діяльності, контролюючим органам у країні резидентства контролерів.

5. Податкові переваги: деякі країни можуть надавати певні податкові переваги для КІК, які спрямовані на стимулювання інвестицій та розвитку бізнесу в цих країнах [1, 3].

Звітний період для контрольованих іноземних компаній (КІК) в Україні розпочинається у 2022 році. Відповідно до податкового законодавства, контролюючі особи можуть представити звіт про КІК разом із щорічною декларацією про майновий стан та доходи або податковою декларацією з податку на прибуток підприємств за 2023 рік. У цьому звіті контролююча особа повинна відзначити скоригований прибуток контрольованої іноземної компанії. Такий підхід дозволяє гнучко подавати звітність і спрощує процедури для контролюючих осіб, які можуть використовувати існуючі податкові форми для представлення інформації про КІК. Важливо зауважити, що в разі порушення термінів подання звіту не передбачається застосування штрафів чи пені. Такий підхід сприяє створенню сприятливого податкового середовища, де контролюючі особи можуть систематично та точно скласти звітність про КІК, не переймаючись негативними фінансовими наслідками у вигляді штрафів.

Підлягає оподаткуванню не весь прибуток контрольованої іноземної компанії, а лише та його частина, яка є пропорційною частці прибутку КІК, що перебуває під контролем особи-контролера на останній день звітного періоду.

Важливо врахувати, що скоригований прибуток контрольованої компанії вважається прибутком КІК до оподаткування. Це визначається на підставі інформації, яка надана в неконсолідованій фінансовій звітності. Далі, прибуток КІК до оподаткування коригується шляхом віднімання певних доходів для уникнення подвійного оподаткування та додавання доходів за методами, що визначені українським контролем трансфертного ціноутворення, якщо КІК здійснював бізнес з компаніями з переліку низькоподаткових юрисдикцій.

У залежності від звітного періоду, скоригований прибуток в Україні може

бути оподаткований за ставками 5%, 9% або 18%. Ставка також залежить від умов виплати прибутку та його розподілу. Крім того, належить сплатити військовий збір за ставкою 1,5%. Отже, контролююча особа включає скоригований прибуток КІК до загального оподаткованого доходу, який відображається у річній податковій декларації та підлягає оподаткуванню за базовою ставкою 18%.

На рис.2.8. згідно пп. 39² .4.2 - 39² .4.3 ПКУ представлено звільнення від оподаткування.

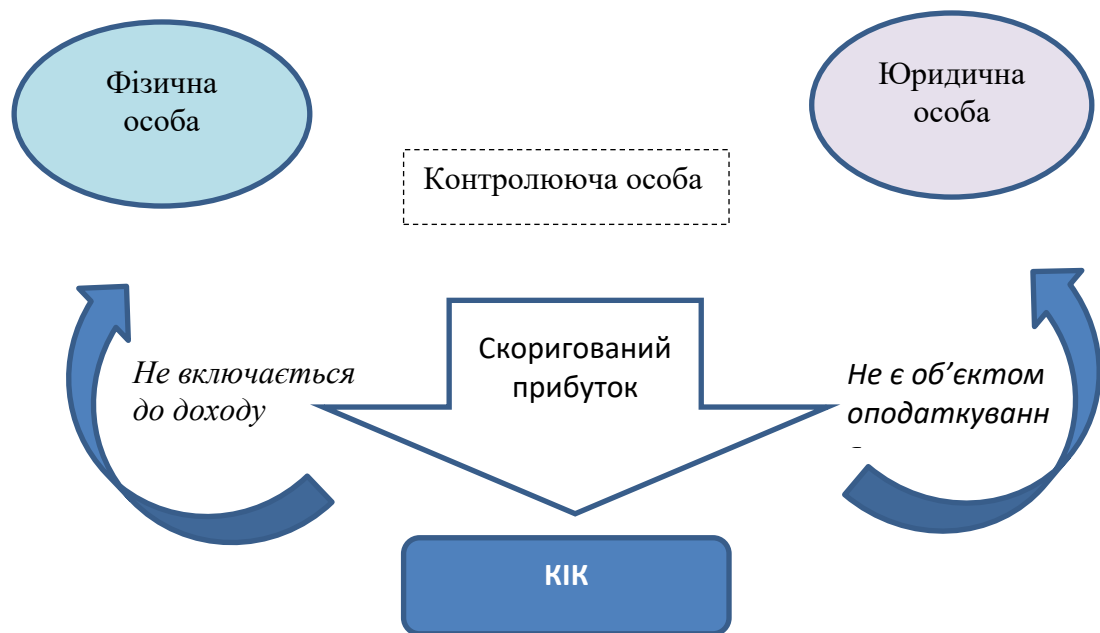


Рис.2.8. Звільнення від оподаткування

Джерело: Державна податкова служба України [5]

Коли прибуток контрольованої іноземної компанії може бути звільнений від оподаткування, контролююча особа, яка має право на це звільнення, звільняється від зобов'язання розраховувати скоригований прибуток КІК. Проте, у випадку, коли контролююча особа вирішує добровільно відмовитися від звільнення прибутку КІК від оподаткування, вона приймає рішення про оподаткування прибутку КІК. Це рішення виражається поданням відповідної заяви у довільній формі, яка подається одночасно з поданням звіту про КІК.

Прибуток КІК може звільнятися від оподаткування за дотримання

одночасно двох умов нижче:

1. «Між Україною та юрисдикцією, в якій зареєстрована іноземна компанія, діє угода про уникнення подвійного оподаткування або угода про обмін інформацією.

2. Контрольована іноземна компанія (КІК) фактично сплачує податок на прибуток з ефективною ставкою, яка не може бути менше 5% від базової ставки податку на прибуток в Україні, що еквівалентно 13%. Другими словами, ефективна ставка податку на прибуток для КІК повинна становити не менше 13%. Крім того, частка пасивних доходів контрольованої компанії не може перевищувати 50% від загальної суми доходів, отриманих КІК з усіх джерел» [15].

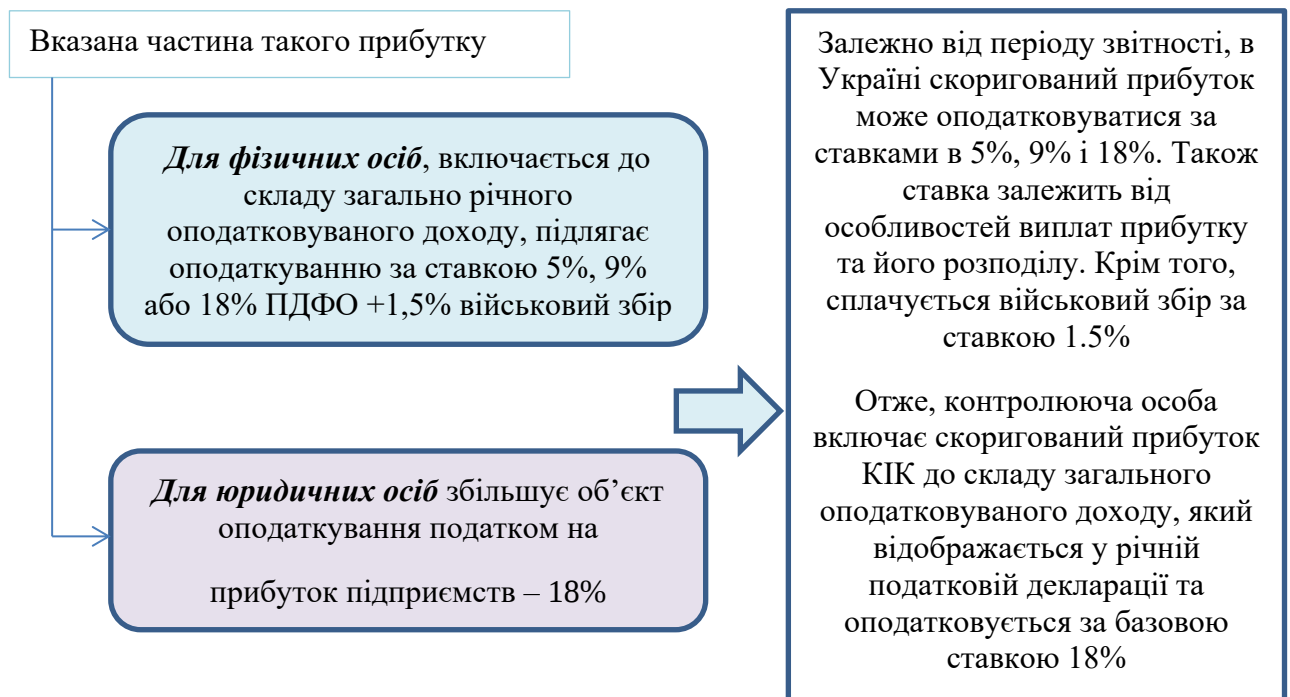


Рис.2.9. Частка скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії

Джерело: Державна податкова служба України [5]

Для податку на доходи фізичних осіб або податку на прибуток підприємств, об'єктом оподаткування є частка скоригованого прибутку

контрольованої іноземної компанії, яка пропорційна частці володіння контролера станом на останній день звітного періоду.

«У випадках, коли прибуток іноземних компаній розподіляється контролеру і він отримує цей прибуток фактично, об'єктом оподаткування для податку на доходи фізичних осіб або податку на прибуток підприємств контролюючої особи є частка скоригованого прибутку КІК, пропорційна частці володіння контролера станом на останній день звітного періоду.

Залежно від періоду звітності, в Україні скоригований прибуток може оподатковуватися за ставками в 5%, 9% і 18%. Також ставка залежить від особливостей виплат прибутку та його розподілу. Крім того, сплачується військовий збір за ставкою 1.5%.

Для фізичних осіб, скоригований прибуток включається до складу загального річного оподатковуваного доходу, підлягає оподаткуванню за ставкою 5%, 9% або 18% ПДФО, додатково сплачується військовий збір у розмірі 1.5%. Таким чином, контролююча особа включає скоригований прибуток КІК до загального оподатковуваного доходу, який відображається у річній податковій декларації та оподатковується за базовою ставкою 18%.

Ставка податку в 9% застосовується у разі отримання контролюючою особою прибутку КІК (або її частини) до моменту подання звіту про контрольовану компанію та включення зазначеної частини прибутку до загального оподатковуваного доходу.

У випадку, коли контролер отримує прибуток після подачі фінансової звітності по КІК і додавання цього прибутку в загальний дохід, який оподатковується і врахований у річній декларації до кінця наступного календарного року після звітного, відбувається перерахунок податку. В такому випадку застосовується ставка в 9%, і подається уточнена декларація про доходи.

У разі отримання контролюючою особою прибутку контрольованої компанії (його частини) після подання звіту про КІК та включення зазначеної частини прибутку до загального оподатковуваного доходу, який відображається

у річній податковій декларації після закінчення другого календарного року, наступного за звітним, перерахунок податку щодо фактично отриманого доходу не здійснюється, а податок сплачується за базовою ставкою 18%» [20].

На рис. 2.10. представлено причини по яких на контролера можуть накладатися санкції.

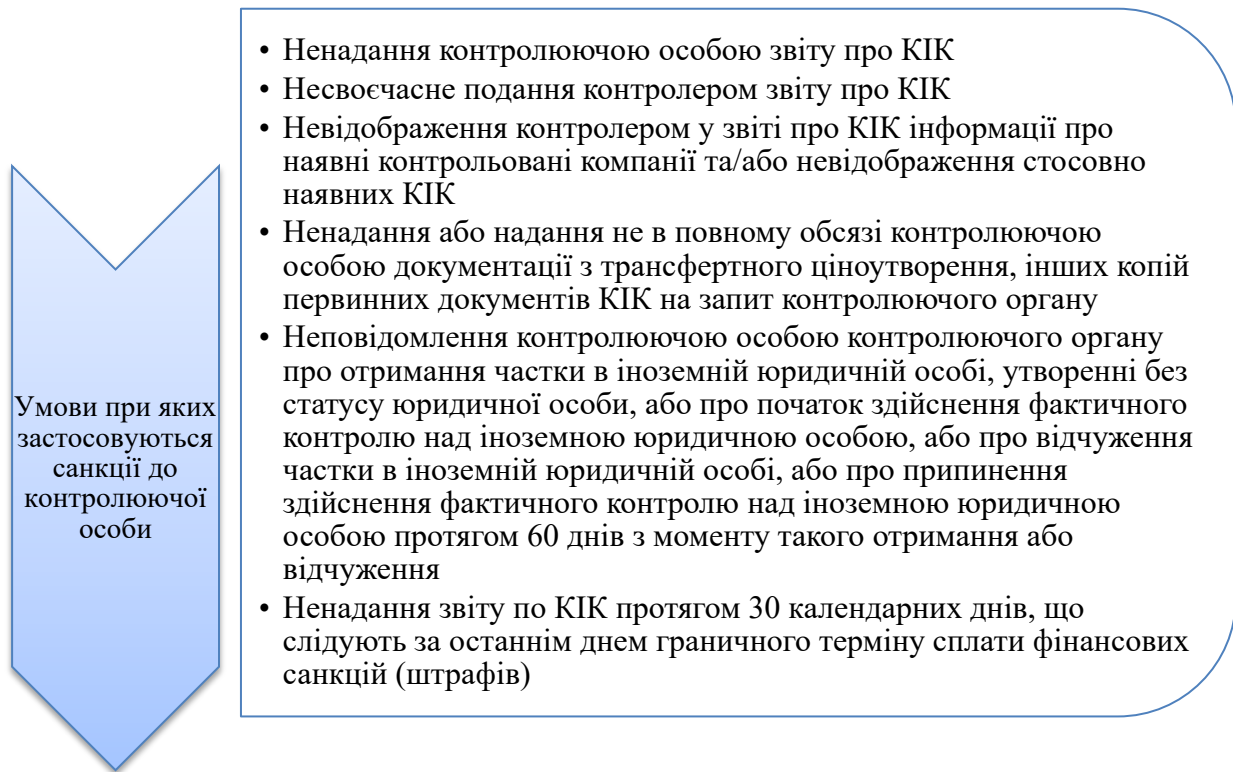


Рис.2.10. Умови при яких застосовуються санкції до контролюючої особи
Джерело: складено автором згідно даних [5]

Розпише більш ширше, умови при яких застосовуються санкції і яку відповідальність несе контролююча особа.

Ненадання контролюючою особою звіту про КІК призводить до накладення штрафу в розмірі 100 прожиткових мінімумів для працездатної особи. Розмір штрафу визначається відповідно до законодавства на 1 січня податкового (звітного) року.

Несвоєчасне подання контролером звіту про КІК призводить до нарахування штрафу у розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатної особи за кожен календарний день затримки. Однак загальний розмір штрафу не

може перевищувати 50 прожиткових мінімумів для працездатної особи, які встановлені законом на 1 січня податкового (звітного) року.

Невключення інформації в звіт про КІК контролером, яка стосується контрольованих компаній, може мати наступні наслідки:

- 1) невідображення розміру доходу (виручки) від реалізації товарів (робіт, послуг) КІК, прибутку від операційної діяльності та прибутку до оподаткування відповідно до даних фінансової звітності;
- 2) відсутність розрахунку скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії, розміру такого прибутку, що включається до загального оподатковуваного доходу контролюючої особи;
- 3) відсутність інформації про підстави звільнення від оподаткування прибутку КІК;
- 4) невідображення сум дивідендів, одержаних КІК, що може бути безпосередньо чи опосередковано через ланцюг підконтрольних юридичних осіб від українських юридичних осіб;
- 5) відсутність інформації про суми прибутку КІК, фактично сплачені на користь контролюючої особи;
- 6) не включення до звіту переліку операцій КІК з нерезидентами - пов'язаними особами та нерезидентами з країн, включених до переліку, затвердженого Кабінетом Міністрів України;
- 7) відсутність даних про кількість працівників КІК, що може призвести до накладення штрафу у розмірі 3% суми доходу КІК або 25% скоригованого прибутку КІК за рік, не відображені у звіті про КІК, в межах встановленого ліміту 1000 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року, за кожен факт невідображення КІК та/або за всі не відображені суми.

Неповідомлення контролюючою особою контролюючого органу про отримання частки в іноземній юридичній особі, утворенні без статусу юридичної особи, або про початок здійснення фактичного контролю над іноземною юридичною особою, або про відчуження частки в іноземній

юридичній особі, або про припинення здійснення фактичного контролю над іноземною юридичною особою протягом 60 днів з моменту такого отримання або відчуження, – тягне за собою накладення штрафу у розмірі 300 прожиткових мінімумів для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року, за кожен такий факт.

Надання не в повному обсязі або ненадання контролюючою особою документації з трансфертного ціноутворення та інших копій первинних документів КІК на вимогу контролюючого органу призводить до нарахування штрафу у розмірі 3% від суми доходу КІК. Цей штраф застосовується до доходу, щодо якого не було представлено відповідну документацію та/або копії первинних документів, але його розмір не може перевищувати 1000 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року.

«Ненадання звіту по КІК протягом 30 календарних днів, що слідують за останнім днем граничного терміну сплати фінансових санкцій (штрафів), – тягне за собою накладення штрафу у розмірі п'яти прожиткових мінімумів для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року, за кожен календарний день неподання звіту по КІК, але не більше 300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого законом на 1 січня податкового (звітного) року» [5].

Висновки до розділу 2

Податкові надходження в бюджет країни є важливою складовою економічної та фінансової системи, яка глибоко впливає на функціонування держави та благополуччя її громадян. Цей важливий елемент визначає фінансові ресурси, доступні для реалізації різноманітних державних завдань та програм, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку та соціальної справедливості. Податкова система включає різноманітні види податків, такі як податок на прибуток, податок на додану вартість, податки на майно, акцизи та інші. Ці різні джерела податкових надходжень створюють основу для

формування державного бюджету, який, у свою чергу, визначає обсяги фінансування для соціальних програм, інфраструктурних проектів, охорони здоров'я, освіти та безлічі інших сфер. Податкова політика, якість її впровадження та ефективність використання податкових ресурсів які впливають на економічний розвиток та життєвий рівень населення. Вона також відображає принципи справедливості та розподілу податкового навантаження між різними соціальними групами та підприємствами. Крім того, податкові надходження виконують роль інструмента регулювання економіки, дозволяючи державі стимулювати або гальмувати різні економічні процеси. Зміни в податковій політиці можуть впливати на інвестиції, споживчу активність та загальний рівень економічного зростання. Прозорість та ефективність у зборі та використанні податкових коштів є критичними для підтримки довіри громадян до державної влади. Такий підхід сприяє створенню стабільного фінансового середовища та сприяє сталому соціально-економічному розвитку. Отже, податкові надходження в бюджет країни виступають не лише як економічний ресурс, але й як стратегічний інструмент формування соціально-економічної політики, спрямованої на забезпечення благополуччя та сталого розвитку суспільства.

Україна, знаходячись у воєнному конфлікті, вживає рішучих заходів у сфері оподаткування для забезпечення фінансової стабільності та соціально-економічної підтримки. Зокрема, введення звільнень від податків для об'єктів нерухомості та податкових пільг для земельних ділянок на територіях активних бойових дій свідчить про гнучкість і відповідальний підхід уряду. Податкові стимули для відновлення пошкоджених об'єктів та звільнення від оподаткування оборонних поставок демонструють прозорість та обізнаність владних структур у важливості підтримки оборонної інфраструктури. Важливою є необхідність системного контролю та оцінки результативності цих заходів для забезпечення ефективного функціонування податкової системи в умовах воєнного стану та забезпечення сталого розвитку країни. Стимулювання благодійної допомоги: Проект Закону № 9177 передбачає збільшення ставок

компенсації для неприбуткових організацій. Заходи спрямовані на підтримку благодійних ініціатив та розвиток громадянського суспільства. Доступне іпотечне кредитування: Законопроект № 9195 спрямований на полегшення оподаткування компенсацій фізичним особам, які скористалися доступним іпотечним кредитуванням. Ініціатива призначена для стимулювання ринку нерухомості та підтримки громадян у придбанні житла. Збільшена плата за марки акцизного податку: Постанова Кабінету Міністрів України № 303 набирає чинності і передбачає збільшення плати за марки акцизного податку для алкоголю та тютюну. Ця ініціатива спрямована на збільшення державних надходжень та регулювання споживчого ринку. В цілому, вказані податкові та фінансові ініціативи свідчать про стратегічний підхід уряду України до розвитку економіки та соціальної сфери в умовах воєнного конфлікту, спрямованого на підтримку громадян, благодійництво та стабілізацію фінансового становища країни.

Контрольована іноземна компанія визначається як підприємства з іноземним статусом, що підлягають оподаткуванню в країні резидентства їхніх контролюючих осіб. Сутність КІК полягає в тому, що вони перебувають під контролем іншої компанії або особи, зазвичай резидента іншої країни. – Контролер – це резидент України, будь то фізична чи юридична особа, яка має володіння часткою у більше ніж 50% іноземної компанії. Також, якщо його частка володіння становить понад 10%, при умові, що загальна частка володіння всіх резидентів України перевищує 50% компанії. Важливо відзначити, що протягом перехідного періоду 2022-2023 років залишається частка володіння на рівні 25%, із початку 2024 року вона зменшиться до 10%. Крім того, контролер має фактичний контроль над діяльністю зазначеної іноземної компанії. З 1 січня 2022 року в Україні набув чинності режим контрольованих іноземних компаній (КІК), що ставить під зобов'язання фізичних та юридичних осіб, що прямо або опосередковано володіють часткою в іноземній компанії чи контролюють іноземну компанію, представляти звітність та виконувати оподаткування на нерозподілений прибуток КІК. Цей

режим визначає новий порядок фіскального контролю, що визначається специфічними вимогами та обов'язками для зазначених осіб. Процес складання та подання Звіту про Контрольовані Іноземні Компанії (КІК) укладено відповідно до положень Податкового кодексу України. Термін звітного періоду може становити один календарний рік чи будь-який інший період, завершуючись протягом календарного року. Важливо відзначити, що штрафні санкції за порушення термінів звітності КІК за 2022 та 2023 роки не будуть застосовані. Основний звіт КІК подається контрольованими особами стосовно керованих іноземних компаній, які вже здійснили подання звітності відповідно до їхніх закордонних юрисдикцій.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Напрямки покращення акцизного оподаткування в податковій системі України

Адаптація податкової системи України до європейських стандартів є критично важливим кроком у процесі податкової реформи, особливо в контексті євроінтеграції. Ця адаптація відкриває нові перспективи для розвитку торгівлі та економічного співробітництва з країнами Європейського Союзу. Гармонізація податкового законодавства є ключовою передумовою для підтримки цих процесів. Напрямок акцизного оподаткування вимагає особливої уваги, оскільки він впливає не лише на фінансові показники бюджету, а й має прямий вплив на здоров'я громадян та регулювання ринків певних товарів. Ефективна реформа в цій сфері сприятиме покращенню якості життя населення та забезпечить відповідність українських стандартів європейським нормам. Ініціатива з фокусом на гармонізацію податкового законодавства зі стандартами Європейського Союзу не лише сприятиме розвитку економіки, але й створить певні переваги у залученні іноземних інвестицій. Це також відобразиться на сталому економічному зростанні країни, що є важливим елементом стратегії розвитку України.

На сучасному етапі акцизний податок розглядається як інструмент із значним впливом на попит на оподатковані товари. Цей вид податку відіграє роль ключового регулятора економічної діяльності, надаючи можливість управляти споживанням конкретних товарів. Функції акцизного оподаткування не обмежуються лише фіскальними аспектами. Крім генерації доходів для бюджету, цей вид оподаткування також виконує важливі соціальні та економічні функції. Загалом, акцизний податок виконує важливу функцію у формуванні податкової та економічної політики, сприяючи не лише доходам

державного бюджету, а й суспільному здоров'ю, розвитку виробництва та соціальному благополуччю. Враховуючи його потужний вплив на соціальні та економічні сфери, акцизний податок вимагає уважного розгляду та ретельного регулювання для досягнення балансу між фінансовими і соціальними цілями держави.

Акцизне оподаткування є важливою складовою податкової системи будь-якої країни. На рис.3.1. представлено основні причини важливості акцизного оподаткування.



Рис.3.1. Основні переваги акцизного оподаткування для податкової системи країни

Представимо більш ширшу характеристику вищенаведеним перевагам акцизного оподаткування:

1) генерація додаткових доходів для бюджету: акцизний податок є одним з ефективних джерел доходів для державного бюджету. Він накладається на споживання певних товарів, таких як алкоголь, тютюнові вироби, пальне, а також інші товари, що вважаються шкідливими для здоров'я або навколишнього середовища. Це дозволяє державі збирати додаткові кошти, які можуть бути використані для фінансування різних громадських проектів та соціальних програм;

2) регулювання споживання та захист здоров'я: акцизи допомагають зменшити споживання шкідливих товарів. Високі акцизи на алкоголь та тютюнові вироби, наприклад, можуть сприяти зменшенню споживання цих продуктів та, відповідно, зменшити здоров'я шкідливого впливу цих речовин.

Також акцизи можуть бути використані для регулювання споживання товарів, таких як автомобільне паливо, сприяючи зменшенню автомобільних викидів і покращенню якості повітря;

3) заохочення сталого споживання: акцизи можуть бути застосовані для заохочення споживачів обирати більш сталі товари та послуги. Наприклад, низькі ставки акцизу на відновлювальну енергію можуть сприяти розвитку сектору відновлювальних джерел енергії та заохочувати споживачів обирати більш екологічно чисті рішення;

4) забезпечення фінансової стабільності: акцизне оподаткування може бути стійким джерелом доходів для держави, незалежно від кон'юнктури на ринку. Наприклад, споживання алкоголю та тютюнових виробів може залишатися відносно стійким навіть під час економічних спадів, що робить акцизи важливим джерелом доходів у будь-якому економічному середовищі.

Стаття 215 Податкового кодексу України містить перелік товарів, на які застосовується акцизний податок. Акцизний податок стягується з таких видів товарів:

- спирт етиловий, спиртові дистиляти;
- сигарети, сигари, цигарки;
- тютюн, промислові замінники тютюну;
- алкогольні напої;
- пиво (окрім квасу «живого» бродіння);
- паливо;
- легкові автомобілі, кузови до них;
- причеи, напівпричеи;
- мотоцикли;
- транспортні засоби, призначені для перевезення вантажів або 10 й більше пасажирів;
- електрична енергія [1].

Таблиця 3.1

Надходження акцизного податку до зведеного бюджету України за 2018-2022 роки, млрд.грн.

Показник	Роки					Тем приросту, %	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2018	2022/2021
Усього Доходи зведеного бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів)	1184,3	1289,8	1376,7	1662,2	2196,3	185,5	132,1
Податкові надходження	986,3	1070,3	1136,7	1453,8	1343,2	136,2	92,4
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	72,7	71,3	82,3	85,0	61,1	84,1	71,9
Акцизний податок з ввезених в Україну підакцизних товарів	54,1	59,4	64,4	87,0	44,1	81,5	50,7
Разом акцизний податок	126,8	130,8	146,7	172,1	105,2	83,0	61,1
Частка акцизного податку в Доходах Зведеного бюджету, %	10,70	10,14	10,65	10,35	4,79	x	x
Частка акцизного податку в податкових надходженнях	12,85	12,22	12,90	11,84	7,83	x	x

Джерело: складено автором на основі [2]

З даних таблиці можна побачити, що акцизний податок в 2022 році займав 4,79% в доходах зведеного бюджету України та 7,83% в загальній сумі податкових надходжень, протягом періоду з 2018 по 2021 рік частка акцизного податку в доходах зведеного бюджету України в середньому складала 10%, а в податкових надходженнях 12%. Зменшення частки і відповідно суми акцизного податку в 2022 році пояснюється тим, що у зв'язку із початком 24 лютого повномасштабної війни в Україні, були прийняті державні заходи, які спрощували, або повністю відміняли акцизний податок на певну групу товарів.

Для того, щоб акцизне оподаткування було ефективним в Україні та мало позитивний ефект у суспільстві, потрібно вдосконалювати його з врахуванням зарубіжного досвіду.

У зв'язку з процесами євроінтеграції в Україні, наголошується на актуальності розроблення конкретних заходів щодо гармонізації вітчизняної системи оподаткування акцизами з відповідними європейськими стандартами, зокрема з нормами Європейського Союзу (ЄС). Ця гармонізація є необхідною, оскільки Україна взяла на себе зобов'язання в цьому напрямку в рамках Угоди про асоціацію з ЄС [3], яка набула чинності в повному обсязі з 1 вересня 2017 року.

Ця гармонізація є важливою не лише з погляду виконання міжнародних зобов'язань, але й з позиції подальшого розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності України на світовому ринку. Вона сприяє створенню однакових правил гри для всіх учасників ринку та стимулює розвиток внутрішнього виробництва.

Способи стягнення специфічних акцизів, згідно з С.П. Карпенко, не можуть бути однаковими для всіх країн, оскільки в разі повної уніфікації універсальних та специфічних акцизів, ця система практично втрачає свою регулюючу функцію і залишається лише інструментом для збору фіскальних надходжень. Специфічні акцизи передбачають, що податки встановлюються на товари, споживання яких призводить до негативних наслідків. Але самі ці товари можуть бути різними для різних країн. Тому вдосконалення механізмів сплати специфічних акцизів повинно спрямовуватися на координацію між країнами спільного ринку, а не на повну гармонізацію [4, с.121].

Думка цього вченого підкреслює важливість гнучкості та адаптованості системи специфічних акцизів до конкретних потреб і особливостей кожної країни. Оскільки негативні наслідки споживання можуть виявлятися різними для різних товарів та суспільств, зміст і рівень специфічних акцизів можуть відрізнятися в кожній країні. Це означає, що держави повинні мати можливість адаптувати свою систему специфічних акцизів до своїх власних потреб і пріоритетів. У контексті України, це також вказує на необхідність здійснення подальших реформ у системі специфічних акцизів з огляду на особливості національної економіки та суспільних вимог. Важливо підтримувати

координацію з іншими країнами, зокрема з ЄС, але при цьому зберігати гнучкість для врахування внутрішніх особливостей та потреб.

Система оподаткування акцизами у провідних країнах світу розробляється з урахуванням збалансованості різних інтересів. Вона спрямована на забезпечення рівноваги між виробниками і споживачами, підтримкою важливих галузей та регіонів, забезпеченням зайнятості населення та інших соціально-економічних пріоритетів. Важливою частиною цього балансу є урахування питань здоров'я населення, збереження суспільного порядку та необхідність обмеження соціальних наслідків зловживання алкоголем. Система акцизів враховує потребу збалансованого підходу до оподаткування, де ставки акцизів на різні товари можуть варіювати відповідно до їх впливу на громадське здоров'я та споживчі звички. Оподаткування акцизами може бути використане як інструмент для зменшення споживання алкоголю, тютюнових виробів та інших продуктів, що можуть мати негативний вплив на суспільство. При цьому враховуються інші соціальні та економічні фактори, такі як збереження робочих місць і підтримка галузей, які можуть бути вразливими у разі різкого зниження попиту на їхню продукцію [5].

Отже, можна зробити висновок, що для покращення акцизного оподаткування в Україні, є декілька ключових напрямів, які враховують і адаптацію до європейських стандартів та сучасних технологій, і підтримку внутрішнього виробника:

1. Важливо адаптувати національне законодавство з питань оподаткування до вимог та норм Європейського Союзу. Це охоплює гармонізацію бази та об'єктів оподаткування, використання європейської термінології та податкових ставок.

2. Для побудови ефективного акцизного оподаткування важливим є модернізація його адміністрування в Україні, зокрема важливим є спрощення системи адміністрування, включаючи впровадження електронної системи адміністрування та використання цифрових технологій для маркування та

відстеження товарів, це сприятиме підвищенню ефективності та зменшенню можливостей для зловживання.

3. Створення системи пільгового оподаткування, відповідно до європейських стандартів, спрямованої на підтримку національних виробників та захист їхніх інтересів на міжнародному ринку. Ця система може допомогти забезпечити конкурентоспроможність внутрішнього виробника і збалансувати відносини на ринку.

Усі ці напрями спільно спрямовані на створення сучасної та ефективної системи акцизного оподаткування, яка відповідає міжнародним стандартам, сприяє сталому розвитку та враховує інтереси різних суспільних груп.

У світлі сучасних викликів та потреб розвитку податкової системи України, покращення акцизного оподаткування є ключовим елементом для стабілізації економіки та сприяння сталому розвитку. Невідкладне впровадження інноваційних стратегій у цьому напрямку має вирішальне значення для країни. Необхідність адаптації податкової системи до європейських стандартів, зокрема щодо акцизного оподаткування є актуальним для податкової системи України. Такий курс дій є важливим для впровадження сучасних методів адміністрування та забезпечення гармонізації із загальноєвропейськими стандартами. Зокрема, як зазначено в даному дослідженні є декілька ключових напрямків для вдосконалення акцизного оподаткування, включаючи адаптацію законодавства до європейських стандартів, модернізацію системи адміністрування та впровадження системи пільгового оподаткування для підтримки внутрішнього виробника.

Отже, покращення акцизного оподаткування є стратегічно важливим для створення ефективної та конкурентоздатної податкової системи, сприяючи економічному зростанню та забезпечуючи сталість фінансових ресурсів країни.

Враховуючи усі аспекти, рекомендується подальше наукове дослідження та впровадження запропонованих стратегій у практичні кроки для подальшого вдосконалення податкової системи України в цілому та акцизного оподаткування зокрема.

3.2. Напрямки вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні

Система державного управління в сфері оподаткування в Україні визначається рядом важливих напрямків для свого вдосконалення. Одним із ключових аспектів є спрощення процедур та зменшення адміністративних бар'єрів для платників податків. Зокрема, слід розглядати можливості впровадження електронних сервісів та платформ, що спростять подання звітності та розрахунків податків.

Додатковим напрямком удосконалення є збільшення прозорості та відкритості в системі оподаткування. Це може бути досягнуто шляхом публікації відкритих даних про фінансові операції компаній та індивідуальних платників податків. Такий підхід сприятиме не лише зменшенню корупції, а й підвищить довіру до системи оподаткування.

Удосконалення системи аудиту та контролю за дотриманням податкового законодавства є ще одним важливим аспектом. Застосування сучасних технологій, таких як штучний інтелект та аналітика даних, дозволить ефективніше виявляти порушення та недоліки у сплаті податків.

Також, важливо звернути увагу на розвиток професіоналізму та компетентності працівників податкової служби. Забезпечення їхньої кваліфікації та створення сприятливих умов для розвитку кар'єри сприятиме вдосконаленню якості послуг, наданих державною службою у галузі оподаткування.

Враховуючи вищезазначені напрямки, Україна може досягти значного покращення у сфері державного управління в оподаткуванні, забезпечивши більш ефективну та прозору систему, сприяючи розвитку бізнесу та забезпечуючи стабільні надходження до бюджету.

Додатково, одним із важливих напрямків вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні є активне впровадження прогресивних технологій для автоматизації та оптимізації

податкових процесів. Впровадження цифрових інструментів, таких як блокчейн, може значно зменшити можливість маніпуляцій та забезпечити високий рівень безпеки та надійності обліку податкових обов'язків.

Ще однією важливою складовою є спрощення податкового законодавства та його гармонізація з міжнародними стандартами. Це дозволить залучити іноземних інвесторів та підтримає розвиток економіки країни. Крім того, зниження податкового тиску на бізнес та громадян може стати стимулом для економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку.

Однією з ключових ініціатив є також впровадження системи податкового планування та стимулювання, яка б допомагала підприємствам ефективно використовувати податкові пільги та зменшувати ризики. Це сприятиме збільшенню інвестицій та стимулюванню розвитку нових галузей економіки.

Загалом, комплексний підхід до вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні сприятиме створенню більш сприятливого бізнес-середовища, покращенню фінансової стійкості держави та підвищенню довіри як самого населення, так і іноземних інвесторів до системи оподаткування.

На рис.3.2. представлено напрями які можуть сприяти вдосконаленню системи державного управління в сфері оподаткування в Україні.

Вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування вимагає комплексного підходу, враховуючи технологічні, організаційні та правові аспекти.

1 Електронне управління і звітність грають ключову роль у сучасних системах оподаткування, сприяючи ефективності та прозорості. Вдосконалення цих аспектів може призвести до значного поліпшення управління сферою оподаткування. Ось кілька конкретних заходів, які можуть бути вжиті:

- електронні системи подання звітності: розширення функціоналу електронних систем для подання різних видів звітності, що охоплюють різні

сфери оподаткування. Впровадження інтерактивних інтерфейсів та інструкцій для користувачів, щоб спростити процес подання звітності;

- електронні системи оплати податків: збільшення кількості доступних способів електронної оплати податків, включаючи онлайн-банкінг, електронні гаманці, платіжні системи тощо. Впровадження систем електронних підтверджень оплати та автоматичних нагадувань про терміни сплати;

- автоматизація процесів перевірки звітності: використання алгоритмів штучного інтелекту для автоматизації процесів перевірки звітності та виявлення невідповідностей. Розробка систем, які можуть аналізувати великі обсяги даних та виявляти аномалії;

- захист інформації: забезпечення високого рівня кібербезпеки для електронних систем, щоб уникнути несанкціонованого доступу та витоку конфіденційної інформації. Впровадження сучасних методів шифрування та захисту даних;

- інтеграція з іншими системами: забезпечення сумісності електронних систем оподаткування з іншими державними системами (наприклад, системами з реєстрації бізнесу, банківськими системами тощо). Використання стандартів обміну даними для полегшення взаємодії з іншими суб'єктами;

- навчання та підтримка користувачів: надання навчання та консультацій користувачам щодо користування електронними системами. Створення онлайн-ресурсів та чат-підтримки для оперативного вирішення питань користувачів.

Впровадження цих заходів сприятиме покращенню системи державного управління в сфері оподаткування, роблячи процеси більш ефективними, прозорими та менш схильними до корупції.

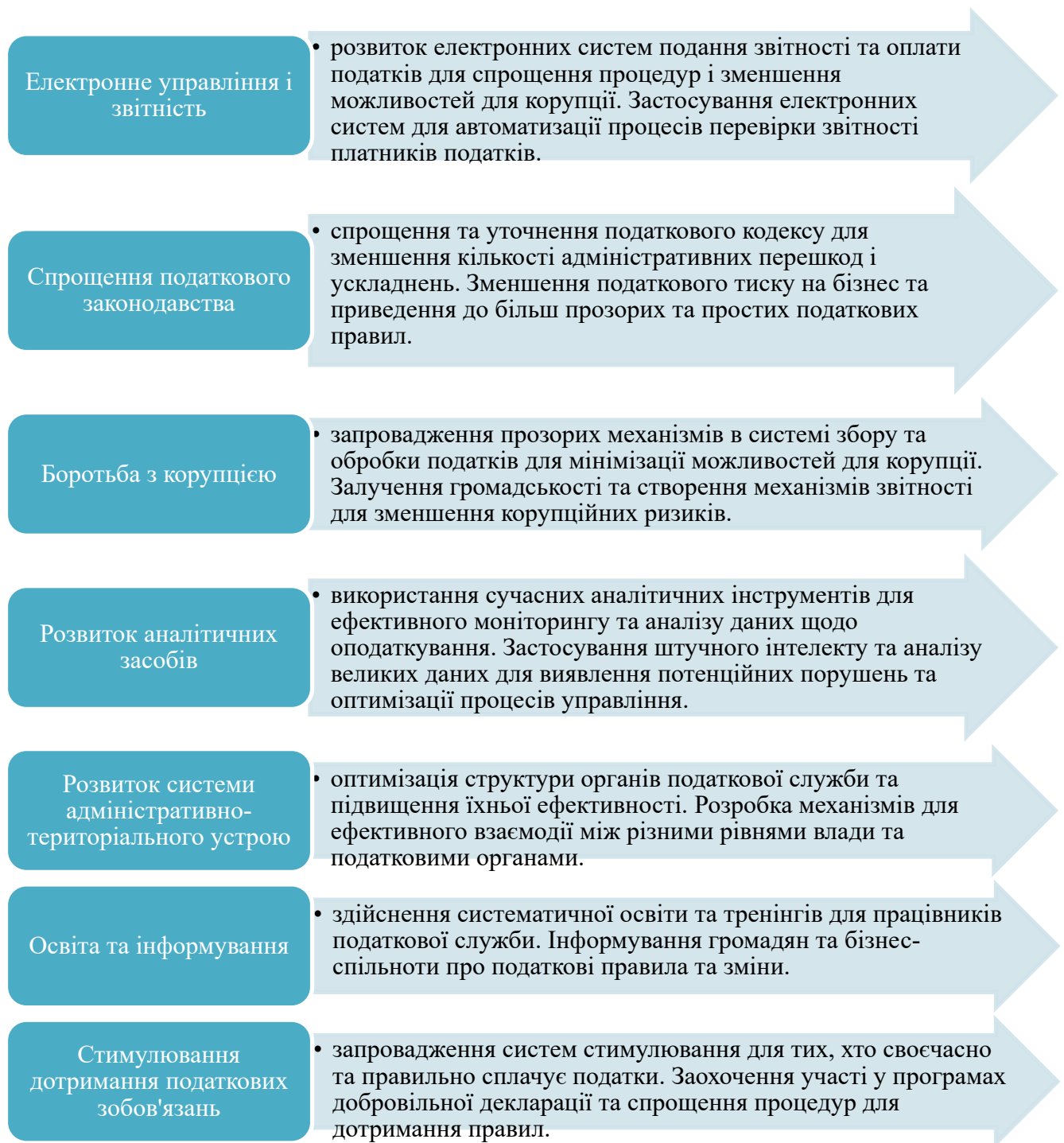


Рис.3.2. Напрями вдосконалення системи державного управління в сфері оподаткування в Україні

2 Спрощення податкового законодавства може позитивно впливати на бізнес-середовище, знижуючи адміністративні бар'єри та сприяючи прозорості та ефективності системи оподаткування. Ось кілька можливих шляхів для досягнення цієї мети:

- спрощення структури податків: зменшення кількості податкових видів та ставок для зменшення складності розрахунків та звітності. Запровадження єдиної ставки податку або об'єднання податкових ставок для певних видів податків;
- уточнення правил розрахунку податків: визначення чітких та конкретних правил для розрахунку податків, щоб уникнути розбіжностей та великої тлумаченості. Застосування принципу «один раз - один розрахунок» для зменшення непорозумінь та помилок.
- спрощення адміністративних процедур: зменшення кількості необхідних звітних документів та процедур для спрощення подання звітності. Впровадження онлайн-сервісів та електронних платіжних систем для автоматизації процесів взаємодії з податковими органами;
- стимулювання дотримання податкових обов'язків: визначення привабливих стимулів та пільг для тих, хто своєчасно та правильно сплачує податки. Введення програм декларування та сплати податків у розстрочку для підтримки підприємств у фінансово важкі періоди;
- зменшення податкового тиску: рецензування податкових ставок з метою зменшення податкового тиску на бізнес та стимулювання економічного зростання. Визначення адекватних рівнів податкового навантаження для різних секторів економіки;
- прозорість та консультації: забезпечення доступу до чіткої інформації про податкові правила та процедури для підприємств. Проведення консультацій з представниками бізнесу під час уточнення чи змін податкового законодавства.

Спрощення податкового законодавства має на меті створення більш сприятливого середовища для бізнесу, що може позитивно вплинути на економічний розвиток та привертання інвестицій.

3 Боротьба з корупцією в системі оподаткування вимагає комплексного підходу, який орієнтований на створення прозорих та відповідальних

механізмів. Ось деякі конкретні заходи, які можуть допомогти в цьому напрямку:

- прозорість в системі збору та обробки податків: впровадження електронних систем, які гарантують відкритість та прозорість у процесах збору та обробки податків. Публікація відомостей про податкові обліки, виплати та інші фінансові дані для загального доступу;

- автоматизація процесів та використання технологій: використання сучасних технологій та алгоритмів для автоматизації процесів перевірки звітності та виявлення неправомірних дій. Застосування блокчейн-технологій для створення нехитрих та нефальшивих систем зберігання інформації;

- громадська участь та залучення громадськості: створення механізмів для активної участі громадськості в процесах моніторингу та контролю за діяльністю податкових органів. Залучення громадських організацій та експертів до обговорення та аналізу податкових політик.

- механізми звітності та аудиту: запровадження обов'язкової звітності для податкових органів щодо їхньої діяльності та рішень. Проведення незалежних аудитів ефективності та прозорості діяльності податкових служб;

- заохочення до співпраці та повідомлення про корупцію: створення механізмів анонімного повідомлення про можливі випадки корупції в сфері оподаткування. Встановлення систем нагород та заохочень для осіб, які надають важливу інформацію про корупційні практики;

- широке впровадження електронного документообігу: перехід до повністю електронного документообігу для зменшення можливостей для фальсифікації чи зникнення документів. Забезпечення інтегрованості електронних систем з іншими державними органами та структурами.

Застосування цих заходів сприятиме створенню ефективної та прозорої системи оподаткування, яка мінімізує ризики корупції та забезпечує довіру громадськості.

4 Розвиток аналітичних засобів у сфері оподаткування може великою мірою покращити ефективність та точність управлінських рішень, а також

сприяти виявленню порушень та оптимізації процесів. Ось кілька напрямків для розвитку аналітичних інструментів:

- використання аналітики даних: збирання та аналіз даних з різних джерел для отримання повного зображення фінансової діяльності платників податків. Розробка системи для автоматичного аналізу та інтерпретації фінансових звітів та декларацій;

- застосування штучного інтелекту (ШІ) і машинного навчання (МН): використання ШІ для прогнозування змін у платіжних зобов'язаннях та виявлення аномалій у фінансовій звітності. Навчання моделей машинного навчання для автоматичного класифікування ризикованих ситуацій та підозрілих транзакцій;

- аналіз великих даних (Big Data): обробка та аналіз великих обсягів даних для виявлення складних взаємозв'язків та патернів в оподаткуванні. Використання Big Data для прогнозування тенденцій у фінансовій поведінці та податковій діяльності;

- розвиток платформ Business Intelligence (BI): впровадження систем BI для створення інтерактивних звітів та графіків для легкого розуміння та моніторингу фінансових даних. Використання BI для створення дашбордів, які відображають ключові показники ефективності та ризики в системі оподаткування;

- створення систем виявлення порушень: розробка систем, які автоматично виявляють потенційні порушення та аномалії в фінансовій звітності. Використання аналітичних інструментів для аудиту та перевірки дотримання податкових обов'язків;

- інтеграція з електронними системами: забезпечення взаємодії аналітичних інструментів з електронними системами подання звітності та оплати податків для автоматизації процесів.

Впровадження сучасних аналітичних інструментів та технологій допомагає підвищити рівень точності та ефективності управління в сфері

оподаткування, сприяючи виявленню порушень та оптимізації робочих процесів.

5 Розвиток системи адміністративно-територіального устрою в сфері оподаткування передбачає не тільки оптимізацію організаційної структури, але і ефективну координацію між різними рівнями влади та податковими органами. Ось кілька кроків для досягнення цих цілей:

- оптимізація структури органів податкової служби: проведення аналізу ефективності роботи різних підрозділів податкової служби з метою ідентифікації зон покращень та невиправданої дублікації функцій. Об'єднання або реорганізація підрозділів з метою зменшення бюрократії та підвищення ефективності;

- створення механізмів для оцінки ефективності: визначення ключових показників ефективності для оцінки роботи органів податкової служби на різних рівнях. Постійний моніторинг та аналіз результатів для вчасного виявлення проблем та прийняття коригуючих заходів;

- стимулювання професійного розвитку працівників: надання можливостей для навчання та професійного розвитку працівників податкової служби. Запровадження програм менторства та обміну досвідом для збагачення знань та навичок персоналу;

- впровадження інформаційних технологій: розвиток та вдосконалення інформаційних систем для забезпечення ефективного обміну інформацією між різними підрозділами податкової служби. Застосування технологій для автоматизації рутинних операцій та оптимізації робочих процесів;

- взаємодія з різними рівнями влади: розробка механізмів для ефективної координації між місцевими та центральними органами податкової служби. Організація регулярних зустрічей та консультацій між представниками різних рівнів влади для обговорення актуальних питань;

- залучення громадськості та бізнес-спільноти: Впровадження механізмів звітності перед громадськістю щодо діяльності податкових органів.

Організація громадських обговорень та зустрічей для збору фідбеку та врахування поглядів громадськості;

– створення центрів обслуговування: розгортання центрів обслуговування платників податків для полегшення взаємодії між податковими органами та бізнесом/громадянами. Забезпечення інформаційної доступності та консультацій для оптимізації взаємодії;

Розвиток системи адміністративно-територіального устрою в податковій сфері має сприяти підвищенню ефективності роботи органів податкової служби та покращенню взаємодії з іншими рівнями влади, громадськістю та бізнес-середовищем.

6 Освіта та інформування є ключовими елементами успішної системи оподаткування, які сприяють зрозумінню та дотриманню податкових правил. Нижче представлені конкретні заходи у цих напрямках.

Для працівників податкової служби.

Проведення регулярних тренінгів та семінарів для працівників податкової служби з питань нових податкових законодавчих змін, технік аудиту та використання сучасних технологій. Забезпечення доступу до онлайн-ресурсів, де працівники можуть отримувати актуальну інформацію та матеріали для самонавчання. Організація регулярних нарад, на яких працівники можуть ділитися своїм досвідом та найкращими практиками. Створення внутрішніх платформ або форумів для обговорення складних податкових питань. Запрошення зовнішніх експертів та консультантів для проведення тренінгів та лекцій з актуальних питань оподаткування. Укладання угод з партнерами для обміну знаннями та технічною підтримки.

Для громадян та бізнес-спільноти.

Проведення інформаційних кампаній для поширення свідомості про податкові правила та зміни. Використання різноманітних каналів, таких як соціальні мережі, телебачення, радіо та інтернет, для максимального охоплення аудиторії. Освітні програми для бізнесу: організація спеціалізованих освітніх програм для бізнес-спільноти з питань обліку, податків та фінансового

планування. Проведення вебінарів та майстер-класів для підвищення фінансової грамотності серед підприємців та індивідуальних платників. Створення консультаційних центрів: встановлення консультаційних центрів для громадян та підприємств, де можна отримати індивідуальну консультацію з податкових питань. Забезпечення доступу до онлайн-платформ, де можна отримати відповіді на популярні запитання. Формування інформаційних ресурсів: створення та підтримка інформаційних порталів з чітким роз'ясненням податкових правил та процедур. Публікація інформаційних матеріалів, інструкцій та аналітичних оглядів для зрозумілого представлення складних питань. Залучення до участі в прийнятті рішень: організація публічних консультацій та діалогу з представниками громадянського суспільства та бізнес-спільноти при прийнятті нових податкових законів. Забезпечення можливості подавати пропозиції та зауваження щодо податкових ініціатив.

Ці заходи сприятимуть підвищенню рівня освіченості та свідомості серед працівників податкової служби, громадян та бізнес-спільноти щодо податкових питань, що в свою чергу сприяє більш ефективному функціонуванню системи оподаткування.

7 Стимулювання дотримання податкових зобов'язань є важливою частиною ефективної податкової політики. Нижче представлені конкретні заходи, які можуть бути впроваджені для збільшення дотримання податкових зобов'язань:

Заходи для тих, хто своєчасно та правильно сплачує податки:

- системи стимулювання: впровадження програм бонусів або знижок для тих, хто регулярно та своєчасно виконує свої податкові зобов'язання. Надання привілеїв або пільг для платників, які протягом довгого періоду не мають податкових порушень;
- підвищення прозорості: забезпечення доступу до деталей податкової звітності та виплат для кожного платника податків. Публікація

інформації про використання податкових коштів та вирішення податкових питань.

- онлайн-сервіси та автоматизація: створення зручних онлайн-сервісів для спрощення подання звітності та оплати податків. Застосування технологій для автоматичного розрахунку податкових зобов'язань, що зменшує можливість помилок.

Заходи для участі у програмах добровільної декларації та спрощення процедур:

- впровадження програм, що заохочують самовільне виявлення та виправлення потенційних податкових порушень. Надання пільг чи знижок тим, хто вирішує виправити свої податкові помилки без додаткового тиску з боку податкової адміністрації;

- розробка простих та зрозумілих інструкцій для подання податкової декларації. Спрощення та узгодження процедур для різних видів платників податків;

- забезпечення доступу до безкоштовних консультацій для осіб та компаній, які мають питання щодо своєї податкової ситуації. Розробка освітніх матеріалів та посібників для підтримки у розумінні та виконанні податкових зобов'язань;

- врахування думки та пропозицій громадськості та бізнес-спільноти при розробці нових програм та політик стимулювання дотримання податкових зобов'язань. Організація регулярних зустрічей та форумів для обговорення питань оподаткування.

Ці заходи допоможуть створити стимули для дотримання податкових зобов'язань, спростять процедури для платників податків та підвищать довіру до податкової системи.

3.3. Стратегічні напрямки державного податкового стимулювання розвитку підприємства в Україні

Стратегія державного податкового стимулювання розвитку підприємств в Україні може бути ключовим інструментом для підтримки економічного зростання, створення робочих місць та підвищення конкурентоспроможності бізнесу. В табл.3.2. представлено стратегічні напрямки податкового стимулювання розвитку підприємства в Україні.

Таблиця 3.2

Стратегічні напрямки податкового стимулювання розвитку підприємства в Україні

№	Стратегічні напрямки	Характеристика
1.	Податкові кредити за інновації	надання податкових кредитів або знижок для підприємств, які вкладають кошти в дослідження та розробки, впровадження нових технологій та інновацій
2.	Податкова пільга для малих та середніх підприємств	забезпечення спеціальних податкових умов для МСП, таких як зменшення ставок податків на прибуток, спрощена система оподаткування, або податкові кредити для розвитку.
3.	Заохочення експорту	встановлення податкових стимулів для підприємств, що активно експортують свою продукцію або послуги, наприклад, податкові кредити на експортні операції
4.	Екологічні ініціативи	встановлення податкових переваг для підприємств, які використовують екологічно чисті технології та процеси виробництва
5.	Підтримка регіонального розвитку	застосування різних ставок податків для різних регіонів з метою сприяння розвитку менше розвинених територій
6.	Податкові канікули	надання підприємствам тимчасових податкових канікул на період «після створення» або під час кризових ситуацій для полегшення їх фінансового становища
7.	Податкова стабільність	забезпечення стабільності податкового законодавства, щоб підприємства могли розраховувати на довгострокові перспективи та планувати інвестиції.
8.	Податкове керівництво	впровадження програм для підприємств щодо підвищення фінансової грамотності та консультування з податкових питань
9.	Амортизаційні виплати	застосування більш швидких термінів амортизації для інвестицій у нові технології та обладнання
10.	Спрощення податкового адміністрування	Зменшення адміністративних навантажень та спрощення процесу податкового звітування для підприємств

Джерело: складено автором

Стратегія державного податкового стимулювання розвитку підприємств в Україні може бути ключовим інструментом для підтримки економічного зростання, створення робочих місць та підвищення конкурентоспроможності бізнесу. Ось деякі можливі напрямки та заходи, які можуть бути включені в таку стратегію:

1 Податкові кредити за інновації є ефективним інструментом стимулювання економічного розвитку та технологічного прогресу. Цей підхід передбачає надання підприємствам податкових кредитів чи знижок як компенсацію їхніх витрат на дослідження та розробки, впровадження нових технологій та інновацій.

Важливим аспектом цього заходу є стимулювання компаній до активного інвестування в інновації та науково-дослідницьку діяльність. Підприємства, що ведуть дослідження, розробки та впроваджують новаторські технології, можуть розраховувати на фінансову підтримку у вигляді зменшення податкового тиску. Це дозволяє їм зберігати та направляти більше ресурсів на інноваційні проекти та підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку.

Також, податкові кредити за інновації сприяють створенню сприятливого середовища для розвитку високотехнологічних галузей та залученню талановитих фахівців. Це може визначити країну як інноваційного лідера, що, в свою чергу, привертає інвестиції та сприяє створенню високопродуктивного економічного сектору.

Застосування податкових кредитів за інновації може також допомогти у вирішенні важливих глобальних викликів, таких як зміни клімату чи виробництво екологічно чистих технологій. Сприяючи розвитку та впровадженню інновацій у цих галузях, держава може зробити значний внесок у сталість та сталі зростання своєї економіки.

Узагальнюючи, податкові кредити за інновації відіграють ключову роль у створенні умов для розвитку новаторських підприємств та впровадження передових технологій, сприяючи тим самим розвитку знань, ефективності виробництва та стійкому економічному зростанню.

2 Податкова пільга для малих та середніх підприємств (МСП) є важливим інструментом економічної політики, спрямованим на підтримку і стимулювання розвитку цього сектору. Забезпечення спеціальних податкових умов для МСП включає в себе ряд заходів, спрямованих на полегшення фінансового тягара для цих підприємств та створення сприятливого середовища для їхнього зростання.

По-перше, важливим аспектом податкової пільги є зменшення ставок податків на прибуток для МСП. Це може включати в себе встановлення спеціальних, зменшених ставок оподаткування, що зменшує фінансове навантаження на прибуток, що генерується цими підприємствами. Такий підхід дозволяє МСП ефективніше використовувати свої ресурси та реінвестувати отриманий прибуток у власний розвиток.

По-друге, спрощена система оподаткування стає іншим важливим елементом податкової пільги для МСП. Ця система може передбачати спрощений порядок розрахунку податків, менше обов'язкових звітів та інші полегшення в оподаткуванні, що робить процес ведення бізнесу менш складним та менше витратним для малих та середніх підприємств.

Податкові кредити для розвитку також відіграють важливу роль у стимулюванні діяльності МСП. Ці кредити можуть бути надані в якості фінансової підтримки для конкретних проектів чи інвестицій, спрямованих на розвиток підприємства. Такий підхід дозволяє залучати додаткові ресурси та стимулювати інновації та зростання в секторі МСП.

Усі ці заходи спрямовані на створення благоприятних умов для розвитку МСП, забезпечуючи їм фінансовий простір для ефективного функціонування, інвестування у власний розвиток та створення нових робочих місць. Такий підхід до податкової політики допомагає підтримати економічний розвиток та збільшити конкурентоспроможність МСП в сучасних умовах господарювання.

3 Заохочення експорту через встановлення податкових стимулів для підприємств, що активно розвивають експорт своєї продукції чи послуг, є

важливим елементом економічної політики, спрямованої на підтримку міжнародної торгівлі та зміцнення позицій країни на світовому ринку.

Перш за все, встановлення податкових кредитів на експортні операції створює додатковий стимул для підприємств зростати та розширювати свої міжнародні ринки. Ці кредити можуть бути визначені у вигляді певного відсотка від суми експортних операцій і дозволяють компаніям отримувати фінансову підтримку, щоб покрити витрати, пов'язані з експортом товарів чи послуг.

Крім того, податкові стимули можуть передбачати зменшення податкового тягара для підприємств, що активно експортують свою продукцію. Це може включати зменшення ставок податку на прибуток для експортерів або навіть повне звільнення від певних видів податків. Такий підхід дозволяє підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність на світовому ринку, сприяючи при цьому розвитку експортного сектору країни.

Податкові стимули також можуть включати інші заходи, наприклад, звільнення від податків на додану вартість для експортованих товарів або послуг, що сприяє зниженню загальних витрат підприємств і підсилює їхню здатність конкурувати на світовому ринку.

Такий підхід до податкової політики створює сприятливі умови для підприємств, що розвивають експорт, сприяючи росту економіки та зміцненню позицій країни в глобальних економічних відносинах. Заохочення експорту через податкові стимули сприяє розвитку міжнародного бізнесу та сприяє створенню додаткових робочих місць в експортноорієнтованих секторах економіки.

4 Встановлення податкових переваг для підприємств, які використовують екологічно чисті технології та процеси виробництва, є ключовим кроком у сприянні сталому розвитку та збереженні природних ресурсів. Екологічні ініціативи, вбудовані в систему оподаткування, створюють мотивацію для підприємств спрямовувати свою діяльність у більш екологічно безпечний напрямок.

В першу чергу, встановлення податкових переваг може включати зменшення ставок податків на прибуток для тих підприємств, які впроваджують та використовують екологічно чисті технології. Це стимулює підприємства інвестувати в дослідження та впровадження нових технологій, спрямованих на зменшення викидів та екологічний вплив їхньої діяльності.

Додатково, можливі податкові кредити або звільнення від певних податків для підприємств, які використовують екологічно чисті процеси виробництва, сприяють стимулюванню зелених ініціатив. Такі пільги можуть охоплювати використання відновлюваних джерел енергії, ефективне використання ресурсів та інші екологічно орієнтовані практики.

Важливим аспектом є також створення механізмів для моніторингу та оцінки екологічної ефективності підприємств, щоб переконатися, що вони дійсно використовують екологічно чисті технології та процеси. Це допомагає уникнути зловживань та забезпечити реальний внесок у збереження довкілля.

В цілому, впровадження податкових переваг для екологічно орієнтованих підприємств сприяє створенню стимулів для збалансованого підходу до бізнесу, де екологічні аспекти враховуються як важливий фактор у прийнятті управлінських рішень. Це не лише сприяє сталому розвитку, а й позитивно впливає на сприйняття підприємства в суспільстві та його конкурентоспроможність на ринку.

5 Застосування різних ставок податків для різних регіонів є ефективним інструментом для стимулювання регіонального розвитку та зменшення економічних нерівностей між різними територіями. Ця стратегія підтримки регіонального розвитку спрямована на те, щоб створити сприятливі умови для менше розвинених регіонів, сприяючи їхньому зростанню та залученню інвестицій.

По-перше, застосування низьших ставок податків у менше розвинених регіонах стимулює привабливість цих територій для підприємств. Знижені податкові обов'язки створюють додатковий фінансовий резерв для бізнесу, що може бути використаний для розвитку та модернізації виробництва. Це також

може викликати зростання інвестицій та створення нових робочих місць, сприяючи підвищенню економічної активності в цих регіонах.

По-друге, такий підхід дозволяє урізноманітнити економічну структуру різних регіонів, сприяючи розвитку різних секторів. Наприклад, через встановлення спеціальних податкових умов для інноваційних підприємств у менше розвинених регіонах можна стимулювати розвиток високотехнологічних галузей та забезпечити перехід до більш інноваційної економіки.

Важливим аспектом є інтеграція цієї стратегії з іншими заходами, такими як інфраструктурні проекти, освітні та соціальні програми для підтримки розвитку людського потенціалу в менше розвинених регіонах.

Підсумовуючи, застосування різних ставок податків для різних регіонів може виступати важливим інструментом для збалансованого регіонального розвитку, сприяючи створенню сприятливих умов для підприємств у менше розвинених територіях та сприяючи соціально-економічному піднесенню цих регіонів.

6 Надання підприємствам тимчасових податкових канікул є ефективним інструментом для полегшення фінансового становища під час ключових періодів, таких як післястворення або кризові ситуації. Ця стратегія допомагає підтримати бізнес-середовище, зменшити фінансовий тиск на підприємства та стимулювати їхній розвиток у важких економічних обставинах.

По-перше, підприємства, які знаходяться в початковому етапі своєї діяльності, можуть отримати важливу підтримку через податкові канікули післястворення. Надання тимчасового звільнення від певних податків дозволяє новим підприємствам зосередитися на власному розвитку, накопиченні ресурсів і створенні фінансового резерву для майбутньої стабільної діяльності.

По-друге, під час кризових ситуацій, таких як економічні занепади чи природні катастрофи, податкові канікули можуть слугувати ефективним інструментом для зменшення фінансового тиску на підприємства. Встановлення тимчасових пільг дозволяє підприємствам зберегти ресурси,

зменшити податкове навантаження та зосередитися на відновленні діяльності під час кризи.

Цей підхід також може включати тимчасове звільнення від обов'язкових соціальних внесків, податків на нерухомість або інших податків, що дозволяє підприємствам заощадити кошти та зберегти робочі місця у період невпевненості.

Підсумовуючи, податкові канікули є важливим інструментом для гнучкого реагування на економічні виклики та підтримки розвитку бізнесу у важкі періоди. Ця стратегія може сприяти збереженню робочих місць, стимулювати інвестиції та допомагати підприємствам подолати тимчасові труднощі.

7 Податкова стабільність виступає не лише як гарантія неперервності оподаткування, але й як стратегічний фактор, що має вирішальне значення для сталого розвитку підприємств та економічної стійкості країни. Забезпечення стабільності податкового законодавства є критичним для того, щоб підприємства могли спроектувати свої дії на довгострокову перспективу, визначати стратегії розвитку та ефективно планувати інвестиції.

Однією з ключових переваг податкової стабільності є можливість підприємств планувати свої фінансові обліки та ресурси на довгостроковий період. Нестабільність в податковому законодавстві може створювати невизначеність та ризики, ускладнюючи прогнозування податкових витрат та фінансовий облік.

Довгострокові перспективи підприємств визначаються не тільки поточними податковими ставками, але і визначеністю умов оподаткування в майбутньому. Стабільність в цьому контексті означає відсутність частих та раптових змін в податкових положеннях, що дозволяє бізнесу ефективно реагувати на зміни в економічному середовищі та впевнено планувати свої інвестиційні стратегії.

Також важливо враховувати, що податкова стабільність має великий вплив на привабливість країни для іноземних інвесторів. Іноземні компанії

придають велике значення надійності та сталості податкового середовища перед тим, як робити довгострокові інвестиції в інші ринки.

Забезпечення податкової стабільності - це також позитивний сигнал для внутрішніх підприємств, що сприяє розвитку підприємництва та збільшенню їхньої конкурентоспроможності. Відповідальна та урівноважена податкова політика стимулює стійкий економічний розвиток, сприяючи тим самим соціальному та економічному благополуччю країни в цілому.

8 Впровадження програм податкового керівництва для підприємств представляє собою стратегічний крок у напрямку створення ефективної та стабільної податкової системи, яка сприяє розвитку бізнесу та економічній стійкості. Ці програми націлені на розширення фінансової грамотності підприємств та надання компетентних консультацій з податкових питань, що має ряд важливих переваг.

По-перше, підвищення фінансової грамотності є фундаментальним елементом для успішного функціонування будь-якого підприємства. Програми навчання можуть включати в себе такі аспекти, як розуміння основ бухгалтерії, ефективне управління фінансами, та стратегії оптимізації податкових обов'язків. Це допомагає підприємствам не лише визначати свої фінансові мети, але й раціонально планувати свої ресурси та зменшувати фінансові ризики.

По-друге, консультування з податкових питань є ключовою частиною податкового керівництва. Кваліфіковані консультанти можуть надавати індивідуальні поради щодо оптимізації податкового навантаження та визначати ефективні податкові стратегії, що відповідають специфіці підприємства. Це допомагає уникати непорозумінь з податковими органами та максимізує використання доступних податкових переваг.

По-третє, програми такого роду можуть охоплювати широкий спектр питань, починаючи від оптимізації податкових зобов'язань та закінчуючи вирішенням конкретних питань щодо податкового кодексу. Це особливо актуально для підприємств, що операціонують в умовах складного

законодавства, де професійна допомога може бути вирішальною для забезпечення дотримання всіх податкових вимог.

Загалом, впровадження програм податкового керівництва позначається на зростанні ефективності підприємств, стимулює їхній розвиток та сприяє збалансованому фінансовому управлінню. Ці заходи сприяють створенню сприятливого клімату для бізнесу, що визначається високою фінансовою грамотністю та компетентністю в податкових питаннях.

9 Амортизаційні виплати в сфері фінансів та бухгалтерії відіграють ключову роль у визначенні вартості та витрат на активи підприємства протягом їх життєвого циклу. Одним з ефективних підходів до оптимізації цього процесу є застосування більш швидких термінів амортизації для інвестицій у нові технології та обладнання.

Цей стратегічний підхід обумовлений необхідністю врахування швидкого темпу технологічних змін та інновацій, які відбуваються в сучасному бізнес-середовищі. Застосування більш коротких термінів амортизації дозволяє підприємствам швидше враховувати витрати на сучасне обладнання та технології, забезпечуючи точнішу рефлексію їхньої ринкової вартості.

Цей підхід є особливо важливим для компаній, які активно інвестують у новітні технології для поліпшення виробничих процесів, збільшення продуктивності та підвищення конкурентоспроможності на ринку. Враховуючи швидкі темпи змін в галузі технологій, використання більш швидких термінів амортизації дозволяє більш точно відобразити реальну вартість активів у бухгалтерському обліку та враховувати їхній внесок у фінансовий успіх підприємства.

Такий підхід до амортизації є стратегічним рішенням, що дозволяє компаніям гнучко реагувати на зміни в технологічному середовищі та максимізувати вигоди від своїх інвестицій у нові технології, забезпечуючи при цьому точність фінансового обліку і підтримуючи стійкість підприємства в умовах постійних інновацій.

10 Спрощення податкового адміністрування є важливим аспектом стимулювання підприємництва та підтримки економічного зростання. Однією з ключових стратегій у цьому напрямку є зменшення адміністративних бремен і спрощення процесу податкового звітування для підприємств.

Ефективне зменшення адміністративних бремен дозволяє підприємствам витрачати менше часу та ресурсів на виконання податкових обов'язків, що, в свою чергу, сприяє підвищенню їх ефективності та конкурентоспроможності. Це може включати в себе спрощення процедур збору та подання податкової інформації, а також зменшення кількості необхідних документів та вимог до їхнього представлення.

Спрощення процесу податкового звітування робить фінансовий облік більш доступним та зрозумілим для підприємств, особливо для менших бізнесів, які можуть не мати значних ресурсів для утримання великих бухгалтерських відділів. Зниження адміністративного тягаря також може включати в себе впровадження електронних систем податкового звітування та автоматизацію процесів, що спрощує взаємодію підприємств з податковими органами.

Ці заходи сприяють створенню бізнес-середовища, яке сприяє розвитку підприємництва, збільшує привабливість інвестицій та сприяє економічному розвитку. При цьому вони допомагають зробити податкову систему більш прозорою, ефективною та відзначитися підтримкою малого та середнього бізнесу.

Абсолютно вірно. Ефективність стратегії спрощення податкового адміністрування справді залежить від правильної імплементації та систематичного моніторингу. Цей процес вимагає виваженості та уважності для забезпечення того, що прийняті заходи справді призводять до позитивних результатів та відчутної поліпшення бізнес-середовища.

Правильна імплементація означає не лише введення нових правил та політик, але і надання достатньої підтримки для їхньої реалізації. Це може

включати в себе навчання бізнес-спільноти щодо нових процедур, надання консультацій та підтримки в процесі адаптації до змін.

Моніторинг є ключовим етапом для визначення ефективності заходів та вчасного виявлення можливих проблем. Систематична оцінка впливу спрощень на підприємства дозволяє урегулювати стратегію та вносити корективи в разі необхідності. Важливо встановити чіткі критерії успіху та мати ефективні механізми збору та аналізу даних.

Забезпечення того, що підприємства використовують стимули для розвитку та інновацій, також потребує планування та взаємодії з бізнес-спільнотою. Постійний діалог та зворотний зв'язок можуть допомогти виявити можливості для подальших поліпшень та адаптації стратегій відповідно до змін у бізнес-середовищі.

Висновки до розділу 3

У світлі сучасних викликів та потреб розвитку податкової системи України, покращення акцизного оподаткування є ключовим елементом для стабілізації економіки та сприяння сталому розвитку. Невідкладне впровадження інноваційних стратегій у цьому напрямку має вирішальне значення для країни. Необхідність адаптації податкової системи до європейських стандартів, зокрема щодо акцизного оподаткування є актуальним для податкової системи України. Такий курс дій є важливим для впровадження сучасних методів адміністрування та забезпечення гармонізації із загальноєвропейськими стандартами. Зокрема, як зазначено в даному дослідженні є декілька ключових напрямків для вдосконалення акцизного оподаткування, включаючи адаптацію законодавства до європейських стандартів, модернізацію системи адміністрування та впровадження системи пільгового оподаткування для підтримки внутрішнього виробника. Отже, покращення акцизного оподаткування є стратегічно важливим для створення ефективної та конкурентоздатної податкової системи, сприяючи економічному зростанню та забезпечуючи сталість фінансових ресурсів країни. Враховуючи

усі аспекти, рекомендується подальше наукове дослідження та впровадження запропонованих стратегій у практичні кроки для подальшого вдосконалення податкової системи України в цілому та акцизного оподаткування зокрема.

Система державного управління в галузі оподаткування в Україні вимагає комплексного підходу до вдосконалення, оскільки вона є важливим інструментом для регулювання економіки та забезпечення стабільних надходжень до бюджету. Одним із ключових аспектів цього підходу є спрощення процедур та зменшення адміністративних бар'єрів для платників податків. Важливим напрямком удосконалення є впровадження сучасних технологій та електронних сервісів, що спростять подання звітності та розрахунків податків. Це покращить ефективність взаємодії між платниками та податковими органами, а також зменшить ймовірність помилок у розрахунках. Додатковою важливою складовою є збільшення прозорості та відкритості в системі оподаткування. Публікація відкритих даних про фінансові операції компаній та платників податків сприятиме не лише зменшенню корупції, а й підвищить довіру до системи оподаткування, яка є ключовою у взаємодії держави, бізнесу та громадян. Ефективне використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект та аналітика даних, у системі аудиту та контролю за дотриманням податкового законодавства є ще одним важливим аспектом. Це дозволить виявляти порушення та недоліки у сплаті податків швидше та ефективніше. Зокрема, активне впровадження прогресивних технологій для автоматизації та оптимізації податкових процесів, таких як блокчейн, може зменшити можливість маніпуляцій та забезпечити високий рівень безпеки та надійності обліку податкових обов'язків. Не менш важливим є звернення уваги на розвиток професіоналізму та компетентності працівників податкової служби. Їхня кваліфікація та розвиток кар'єри є ключовими факторами для надання якісних послуг у галузі оподаткування. Разом із спрощенням податкового законодавства та гармонізацією з міжнародними стандартами, Україна може досягти значного покращення у сфері державного управління в оподаткуванні.

Це сприятиме створенню сприятливого бізнес-середовища, привабленню інвестицій та збільшенню конкурентоспроможності країни.

Успішна стратегія стимулювання економічного зростання, створення робочих місць та підвищення конкурентоспроможності бізнесу вимагає ретельного впровадження ключових інструментів. Один із найефективніших напрямків – податкова політика, що спрямована на підтримку інновацій та стимулювання розвитку. Податкові кредити за інновації можуть стати потужним каталізатором для підприємств, що інвестують у дослідження та розробки, нові технології та інновації. Додаткова підтримка надається через спеціальні податкові умови для малих та середніх підприємств, зокрема зниження ставок податків на прибуток та податкові кредити для розвитку. Заохочення експорту, враховуючи податкові стимули, сприяє зростанню глобальної конкурентоспроможності підприємств. Особлива увага до екологічних ініціатив та податкових переваг для екологічно чистих технологій сприяє сталому розвитку. Підтримка регіонального розвитку через різні ставки податків сприяє збалансованому економічному зростанню, а податкові канікули та стабільне податкове законодавство надають підприємствам необхідну впевненість для інвестицій. Важливими елементами такої стратегії є також програми фінансової грамотності та консультування з податкових питань, що допомагають підприємствам максимізувати вигоди від податкових заходів. Застосування швидших термінів амортизації та спрощення податкового адміністрування роблять процес впровадження податкових заходів більш доступним та ефективним. Загалом, використання цих заходів може стати ключовим кроком для створення сприятливого середовища для підприємництва, інновацій та сталого економічного зростання. Однак важливо наголосити, що успішність такої стратегії залежить від правильної імплементації та постійного моніторингу, щоб забезпечити ефективне використання стимулів для розвитку та інновацій у бізнесі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Державне управління сферою оподаткування є стратегічно важливою складовою економічної політики країни і має на меті забезпечення ефективності та справедливості податкової системи. Його сутність полягає в розробці та впровадженні оптимальних податкових політик, які сприяють стимулюванню економічного зростання, інвестицій та інновацій. Для досягнення цих цілей важливо забезпечити прозорість та простоту податкового законодавства, впровадити системи контролю та моніторингу за дотриманням податкових обов'язків, а також розвивати інфраструктуру для ефективного обміну інформацією. Державне управління сферою оподаткування також передбачає взаємодію з бізнес-спільнотою, врахування її думки та партнерство у розробці податкових політик. Освіта та консультації грають ключову роль у підвищенні свідомості платників податків. Узагальнюючи, державне управління сферою оподаткування спрямоване на створення стабільного та стимулюючого податкового середовища, що сприяє економічному розвитку та підтримці фінансової стійкості країни.

2. Державна податкова служба України (ДПС) представляє собою ключовий орган виконавчої влади, який здійснює свою діяльність відповідно до визначень та спрямувань, що надходять від Кабінету Міністрів України через Міністра фінансів. Її основним завданням є реалізація та координація державної податкової політики та політики адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. ДПС відіграє важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності та ефективного функціонування економіки країни. Вона взаємодіє з різними галузями урядової влади та іншими суб'єктами економічного життя для забезпечення високого рівня податкової дисципліни, а також розвитку та впровадження ефективних механізмів збору податків та внесків на соціальне страхування. Податкове законодавство включає: Податковий кодекс України. Закони України. Постанови Кабінету Міністрів України. Розпорядження. Накази. Узагальнюючі податкові

консультації. Нормативно-правові акти з питань КПП. Листи. Судова практика

Податковий кодекс України є ключовим правовим актом, який регулює відносини у сфері справляння податків і зборів в країні. Його основною метою є визначення чітких правил і принципів оподаткування, а також встановлення порядку адміністрування податків та зборів. Зазначений кодекс фіксує вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, і визначає способи їх розрахунку та сплати. Отже, Податковий кодекс встановлює не лише правові основи діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування, але й визначає ключовий центральний орган, який відповідає за формування та реалізацію фінансової політики держави.

3. Ааналіз зарубіжного досвіду використання засобів податкової політики в антикризових програмах регулювання економіки виявив кілька загальних тенденцій. Більшість країн вдаються до застосування засобів податкового стимулювання та підтримки під час кризи, покладаючи акцент на реалізацію регулюючої функції податків. Важливими напрямками такої політики є підтримка ліквідності підприємств, зменшення податкового навантаження для домогосподарств, стимулювання інвестицій та розвиток малого підприємництва. Деякі країни акцентують на прямому стимулюванні ефективної зайнятості, тоді як інші використовують непрямі заходи, такі як стимулювання інвестицій та зменшення податкового тягара на оплату праці. Важливо враховувати, що різноманіття та масштаби застосування заходів податкового регулювання визначаються національними умовами та пріоритетами, а також впливом світових фінансових подій. Також важливо, що податкові заходи в антикризових програмах часто поєднують тактичний підхід для нейтралізації негативних наслідків кризи зі стратегічними заходами для створення передумов для стійкого соціально-економічного розвитку. Отже, розробка податкових заходів антикризового характеру в Україні повинна враховувати світовий досвід і бути адаптованою до причин і специфіки внутрішньої фінансово-економічної кризи.

4. Податкові надходження в бюджет країни є важливою складовою економічної та фінансової системи, яка глибоко впливає на функціонування держави та благополуччя її громадян. Цей важливий елемент визначає фінансові ресурси, доступні для реалізації різноманітних державних завдань та програм, що спрямовані на забезпечення сталого розвитку та соціальної справедливості. Податкова система включає різноманітні види податків, такі як податок на прибуток, податок на додану вартість, податки на майно, акцизи та інші. Ці різні джерела податкових надходжень створюють основу для формування державного бюджету, який, у свою чергу, визначає обсяги фінансування для соціальних програм, інфраструктурних проектів, охорони здоров'я, освіти та безлічі інших сфер. Податкова політика, якість її впровадження та ефективність використання податкових ресурсів які впливають на економічний розвиток та життєвий рівень населення. Вона також відображає принципи справедливості та розподілу податкового навантаження між різними соціальними групами та підприємствами. Крім того, податкові надходження виконують роль інструмента регулювання економіки, дозволяючи державі стимулювати або гальмувати різні економічні процеси. Зміни в податковій політиці можуть впливати на інвестиції, споживчу активність та загальний рівень економічного зростання. Прозорість та ефективність у зборі та використанні податкових коштів є критичними для підтримки довіри громадян до державної влади. Такий підхід сприяє створенню стабільного фінансового середовища та сприяє сталому соціально-економічному розвитку. Отже, податкові надходження в бюджет країни виступають не лише як економічний ресурс, але й як стратегічний інструмент формування соціально-економічної політики, спрямованої на забезпечення благополуччя та сталого розвитку суспільства.

5. Україна, знаходячись у воєнному конфлікті, вживає рішучих заходів у сфері оподаткування для забезпечення фінансової стабільності та соціально-економічної підтримки. Зокрема, введення звільнень від податків для об'єктів нерухомості та податкових пільг для земельних ділянок на територіях активних

бойових дій свідчить про гнучкість і відповідальний підхід уряду. Податкові стимули для відновлення пошкоджених об'єктів та звільнення від оподаткування оборонних поставок демонструють прозорість та обізнаність владних структур у важливості підтримки оборонної інфраструктури. Важливою є необхідність системного контролю та оцінки результативності цих заходів для забезпечення ефективного функціонування податкової системи в умовах воєнного стану та забезпечення сталого розвитку країни. Стимулювання благодійної допомоги: Проект Закону № 9177 передбачає збільшення ставок компенсації для неприбуткових організацій. Заходи спрямовані на підтримку благодійних ініціатив та розвиток громадянського суспільства. Доступне іпотечне кредитування: Законопроект № 9195 спрямований на полегшення оподаткування компенсацій фізичним особам, які скористалися доступним іпотечним кредитуванням. Ініціатива призначена для стимулювання ринку нерухомості та підтримки громадян у придбанні житла. Збільшена плата за марки акцизного податку: Постанова Кабінету Міністрів України № 303 набирає чинності і передбачає збільшення плати за марки акцизного податку для алкоголю та тютюну. Ця ініціатива спрямована на збільшення державних надходжень та регулювання споживчого ринку. В цілому, вказані податкові та фінансові ініціативи свідчать про стратегічний підхід уряду України до розвитку економіки та соціальної сфери в умовах воєнного конфлікту, спрямованого на підтримку громадян, благодійництво та стабілізацію фінансового становища країни.

6. Контрольована іноземна компанія визначається як підприємства з іноземним статусом, що підлягають оподаткуванню в країні резидентства їхніх контролюючих осіб. Сутність КІК полягає в тому, що вони перебувають під контролем іншої компанії або особи, зазвичай резидента іншої країни. – Контролер – це резидент України, будь то фізична чи юридична особа, яка має володіння часткою у більше ніж 50% іноземної компанії. Також, якщо його частка володіння становить понад 10%, при умові, що загальна частка володіння всіх резидентів України перевищує 50% компанії. Важливо

відзначити, що протягом перехідного періоду 2022-2023 років залишається частка володіння на рівні 25%, із початку 2024 року вона зменшиться до 10%. Крім того, контролер має фактичний контроль над діяльністю зазначеної іноземної компанії. З 1 січня 2022 року в Україні набув чинності режим контрольованих іноземних компаній (КІК), що ставить під зобов'язання фізичних та юридичних осіб, що прямо або опосередковано володіють часткою в іноземній компанії чи контролюють іноземну компанію, представляти звітність та виконувати оподаткування на нерозподілений прибуток КІК. Цей режим визначає новий порядок фіскального контролю, що визначається специфічними вимогами та обов'язками для зазначених осіб. Процес складання та подання Звіту про Контрольовані Іноземні Компанії (КІК) укладено відповідно до положень Податкового кодексу України. Термін звітного періоду може становити один календарний рік чи будь-який інший період, завершуючись протягом календарного року. Важливо відзначити, що штрафні санкції за порушення термінів звітності КІК за 2022 та 2023 роки не будуть застосовані. Основний звіт КІК подається контрольованими особами стосовно керованих іноземних компаній, які вже здійснили подання звітності відповідно до їхніх закордонних юрисдикцій.

7. У світлі сучасних викликів та потреб розвитку податкової системи України, покращення акцизного оподаткування є ключовим елементом для стабілізації економіки та сприяння сталому розвитку. Невідкладне впровадження інноваційних стратегій у цьому напрямку має вирішальне значення для країни. Необхідність адаптації податкової системи до європейських стандартів, зокрема щодо акцизного оподаткування є актуальним для податкової системи України. Такий курс дій є важливим для впровадження сучасних методів адміністрування та забезпечення гармонізації із загальноєвропейськими стандартами. Зокрема, як зазначено в даному дослідженні є декілька ключових напрямків для вдосконалення акцизного оподаткування, включаючи адаптацію законодавства до європейських стандартів, модернізацію системи адміністрування та впровадження системи

пільгового оподаткування для підтримки внутрішнього виробника. Отже, покращення акцизного оподаткування є стратегічно важливим для створення ефективної та конкурентоздатної податкової системи, сприяючи економічному зростанню та забезпечуючи сталість фінансових ресурсів країни. Враховуючи усі аспекти, рекомендується подальше наукове дослідження та впровадження запропонованих стратегій у практичні кроки для подальшого вдосконалення податкової системи України в цілому та акцизного оподаткування зокрема.

8. Система державного управління в галузі оподаткування в Україні вимагає комплексного підходу до вдосконалення, оскільки вона є важливим інструментом для регулювання економіки та забезпечення стабільних надходжень до бюджету. Одним із ключових аспектів цього підходу є спрощення процедур та зменшення адміністративних бар'єрів для платників податків. Важливим напрямком удосконалення є впровадження сучасних технологій та електронних сервісів, що спростять подання звітності та розрахунків податків. Це покращить ефективність взаємодії між платниками та податковими органами, а також зменшить ймовірність помилок у розрахунках. Додатковою важливою складовою є збільшення прозорості та відкритості в системі оподаткування. Ефективне використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект та аналітика даних, у системі аудиту та контролю за дотриманням податкового законодавства є ще одним важливим аспектом. Це дозволить виявляти порушення та недоліки у сплаті податків швидше та ефективніше. Зокрема, активне впровадження прогресивних технологій для автоматизації та оптимізації податкових процесів, таких як блокчейн, може зменшити можливість маніпуляцій та забезпечити високий рівень безпеки та надійності обліку податкових обов'язків. Не менш важливим є звернення уваги на розвиток професіоналізму та компетентності працівників податкової служби. Їхня кваліфікація та розвиток кар'єри є ключовими факторами для надання якісних послуг у галузі оподаткування. Разом із спрощенням податкового законодавства та гармонізацією з міжнародними стандартами, Україна може досягти значного покращення у сфері державного управління в оподаткуванні.

Це сприятиме створенню сприятливого бізнес-середовища, привабленню інвестицій та збільшенню конкурентоспроможності країни.

9. Успішна стратегія стимулювання економічного зростання, створення робочих місць та підвищення конкурентоспроможності бізнесу вимагає ретельного впровадження ключових інструментів. Один із найефективніших напрямків – податкова політика, що спрямована на підтримку інновацій та стимулювання розвитку. Податкові кредити за інновації можуть стати потужним каталізатором для підприємств, що інвестують у дослідження та розробки, нові технології та інновації. Додаткова підтримка надається через спеціальні податкові умови для малих та середніх підприємств, зокрема зниження ставок податків на прибуток та податкові кредити для розвитку. Заохочення експорту, враховуючи податкові стимули, сприяє зростанню глобальної конкурентоспроможності підприємств. Особлива увага до екологічних ініціатив та податкових переваг для екологічно чистих технологій сприяє сталому розвитку. Підтримка регіонального розвитку через різні ставки податків сприяє збалансованому економічному зростанню, а податкові канікули та стабільне податкове законодавство надають підприємствам необхідну впевненість для інвестицій. Важливими елементами такої стратегії є також програми фінансової грамотності та консультування з податкових питань, що допомагають підприємствам максимізувати вигоди від податкових заходів. Застосування швидших термінів амортизації та спрощення податкового адміністрування роблять процес впровадження податкових заходів більш доступним та ефективним. Загалом, використання цих заходів може стати ключовим кроком для створення сприятливого середовища для підприємництва, інновацій та сталого економічного зростання. Однак важливо наголосити, що успішність такої стратегії залежить від правильної імплементації та постійного моніторингу, щоб забезпечити ефективне використання стимулів для розвитку та інновацій у бізнесі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова, Ф.П. Іванов Ю.А. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні. Харків : 2012. 496 с.
2. Барвінська Є.С. Особливості та перспективи сучасного етапу реформування податкової системи України Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 769. С. 331-336.
3. Васильєв М.А., Назарова Г.О. Актуальні питання оподаткування юридичних та фізичних осіб внаслідок впровадження правил контрольованих іноземних компаній. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем*: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2020 р. Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2020. С. 67–70.
4. Гриненко Ю.І., Гриненко І.М. Податкові ризики контрольованих іноземних ком-паній. *Collection of scientific papers «SCIENTIA»*. Coventry, United Kingdom. 2021. January 29. С. 89–91.
5. Гречко А. Перспективи реформування податкової системи України в умовах Євроінтеграції. Проблеми економіки. 2017. № 3. С. 60–70.
6. Дейнеко Л.В. Перспективні напрями вдосконалення функціонального розвитку податкової системи України. Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 4. С. 24-29.
7. Дія Сіті: оподаткування, нарахування зарплати та винагороди URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/9055-zaprovadjennya-dya-city-podatкова-reforma-t-sektoru> (Дата звернення: 10.11.2023)
8. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В. Особливості справляння акцизного податку в Україні та практика оподаткування. Eurasian Academic Research Journal. 2017. № 12. С. 61–66.

9. Дюрядін В. Система сплати податків у Швеції. Реформування системи сплати податків та зборів з урахуванням міжнародного досвіду. Київ : Алерта, 2016. С. 52–57.
10. Доходи КІК: за яких умов вони звільняються від оподаткування? *Вісник. Офіційно про податки.* URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100026622-dokhodi-kik-za-yakikh-umov-voni-zvilnyayutsya-vid-opodatkovannya> (дата звернення: 05.11.2023)
11. Доходи зведеного бюджету України за 2018-2022 роки. Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/2022/> (дата звернення: 05.11.2023)
12. Жукова О.В. Контрольовані іноземні компанії: проблеми можливої ідентифікації та майбутнього оподаткування. *Вісник податкової служби.* 2019. № 5. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100010915-kontrolovani-inozemni-kompaniyi-problemi-mozhlivoyiidentifikatsiyi-ta-maybutnogo-opodatkovannya> (дата звернення: 05.11.2023).
13. Журавський В. Л. Модернізація податкової служби у контексті реформування державного управління 3б. наук. пр. НУ ДПСУ. 2012. № 4. С. 154–161
14. Загальна система оподаткування у 2023 році URL: <https://online.novaposhta.education/blog/zagalna-sistema-opodatkovannya-u-2023-roci> (дата звернення: 05.11.2023).
15. Заповнення звітності контрольованих іноземних компаній URL: [efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://tax.gov.ua/data/material/000/576/691999/Dodatok_4.3_Poryadok_podannya_zv_tu_K_K.pdf](https://tax.gov.ua/data/material/000/576/691999/Dodatok_4.3_Poryadok_podannya_zv_tu_K_K.pdf) (дата звернення: 05.11.2023).
16. Карпенко С.П. Сутність та особливості акцизного оподаткування: світовий досвід та перспективи в Україні. Економіка та держава. 2015. № 3. С. 117–121
17. Крисоватий А. Податкові трансформації в ЄС та податкова політика України в контексті євроінтеграції. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 236 с.

18. Курносів О. Досвід західноєвропейських моделей публічного управління в сфері оподаткування. Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика. Запоріжжя : КПУ, 2016. С. 115–118.

19. Матяш А.А. Реєстрація компанії в США: податкова система США у всіх деталях URL: <https://4b.ua/blog/us-company-registration-third-part/> (Дата звернення: 10.11.2023).

20. Мельник В. Податкові трансформації в ЄС та податкова політика України в контексті євроінтеграції. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 236 с.

21. Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Правова регламентація основних елементів правил контрольованих іноземних компаній: світовий досвід та можливості для України. *Нове українське право*. 2022. № 2. С. 93–100.

22. Музика-Стефанчук О. А., Поляничко А. О. Принцип податкового права України: проблеми визначення та реалізації: монографія. Кам'янець-Подільський: ТО «Друкарня «Рута», 2015. 244 с.

23. Музика-Стефанчук О. А., Поляничко А.О. Європейське підґрунтя основних засад оподаткування. *Право і суспільство*. 2014. № 1.2. С. 200-204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2014_1.2_49. (Дата звернення: 10.11.2023)

24. Наказ Мінфіну № 254 від 25.08.2022 (юстований 11.10.2022) «Про затвердження форми Звіту про контрольовані іноземні компанії, скороченої форми Звіту про контрольовані іноземні компанії, Порядку заповнення Звіту про контрольовані іноземні компанії, скороченої форми Звіту про контрольовані іноземні компанії і подання до контролюючого органу та Змін до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств» URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/nakazi/77784.html> (дата звернення: 05.11.2023).

25. Наказ Мінфіну від 22.09.2021 № 512 Про затвердження форми та Порядку надсилання до контролюючого органу «Повідомлення про набуття (початок здійснення фактичного контролю) або відчуження частки (припинення фактичного контролю) резидентом в іноземній юридичній особі або майнових

прав на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи» URL: <https://tax.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovozakonodavstvo/nakazi/76806.html> (дата звернення: 05.11.2023).

26. Наказ Мінфіну № 408 від 30.11.2022 (юстований 24.01.2023) Порядок надання засновником трасту, власником частки майна фонду, установи, іншого утворення без статусу юридичної особи на вимогу контролюючого органу письмового підтвердження щодо відповідності умовам передбаченим підпунктом 39-2.1.5.1 підпункту 39-2.1.5 пункту 39-2.1 статті 39-2 ПКУ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0157-23#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

27. Наказ Мінфіну № 360 від 01.11.2022 (юстований 18.11.2022) «Про затвердження Порядку проведення перевірки контролюючої особи» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1432-22#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

28. Олейнікова Л.Г., Долженко І.І. Удосконалення податкового контролю в Україні на основі реалізації інструментів плану BEPS та автоматичного обміну інформацією. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 3(92). С. 79–94

29. Павлюченко Ю.В. Новели оподаткування єдиним податком в умовах воєнного стану. URL: <https://blog.liga.net/user/yupavluchenko/article/43908> (Дата звернення: 10.11.2023)

30. Парфенюк Т., Яструбський М. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування в Україні в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2022. № 44. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1795/1730> (Дата звернення: 10.11.2023)

31. Податковий кодекс України від 01.12.2010 № 2755-VI (зі змінами) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

32. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних

неузгодженостей у податковому законодавстві : Закон України від 16 січня 2020 року № 466-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення: 05.11.2023).

33. Про встановлення правил протидії практикам ухилення від сплати податків, які мають безпосередній вплив на функціонування внутрішнього ринку: Директива Ради (ЄС) від 12 лип. 2016 р. №2016/1164. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-16#Text (дата звернення 05.10.2023).

34. Проєкт Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування контрольованих іноземних компаній» від 19.10.2022 № 8137. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfendmkaj/https://www.kmu.gov.ua/storage/app/bills_documents/document-3383162.pdf (дата звернення 05.10.2023).

35. План дій BEPS: ключові аспекти для України URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgiclfendmkaj/https://mof.gov.ua/storage/files/2020_BEPS.pdf (дата звернення 05.10.2023).

36. Про гармонізацію структур акцизних зборів на спирт та алкогольні напої: Директива Ради 92/83/ЄЕС від 19 жовтня 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_430. (дата звернення 05.10.2023).

37. Податковий кодекс України: Закон від 02.07.2023 No 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

38. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. No 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

39. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей податкового адміністрування податків, зборів та єдиного внеску під час дії воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 12.05.2022 р. No 2260-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2260-20#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

40. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 01.04.2022 р. No 2173-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

41. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану: Проект Закону від 31.01.2023 р. No 8401. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1636049>. (дата звернення 05.10.2023).

42. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо ставок акцизного податку на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану: Закон України від 21.09.2022 No 2618-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2618-IX#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

43. Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо відновлення обмеження перебування грального бізнесу на спрощеній системі оподаткування: Закон України від 12.01.2023 No 2876-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2876-20#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

44. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. No 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>. (дата звернення 05.10.2023).

45. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо звільнення від сплати екологічного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за знищене чи пошкоджене нерухоме майно: Закон України від 11.04.2023 р. No 3050-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3050-20#Text>.

46. Руденко В.В. Ідентифікація функціональних складових фіскального механізму регулювання інвестиційного розвитку національної економіки.

Економіка та держава. Вінниця, 2020. No 7. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/7_2020/12.pdf. (дата звернення 05.10.2023).

47. Система оподаткування в Україні та податкове законодавство URL: <https://ank.odessa.ua/konsultatsii/opodatкування-v-ukrayini/>

48. Фекета І.А. Юридичний та фактичний контроль у законодавстві про контрольовані іноземні компанії *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. Випуск 75. С. 95–100.

49. Форсюк В.Л. Теоретичні проблеми реалізації принципів оподаткування: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 302 с.

50. Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Хаустов М. М. Перспективні напрямки розвитку ІТ-сфери у світі. *Проблеми економіки*. 2022. № 1. С. 3–19.

51. BEPS URL: <https://www.oecd.org/tax/beps/about/> (дата звернення 05.10.2023).

52. Чернюк Т.В., Юрчишена Л.В. Система оподаткування в умовах війни: правовий та фінансовий аспекти. 2022. URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12852/12757>. / (дата звернення 05.10.2023).

53. OECD (2015), Designing Effective Controlled Foreign Company Rules, Action 3 -2015 Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://dx.doi.org/10.1787/9789264241152-en> (дата звернення 05.11.2023).

54. HM Revenue and Customs. Find out about Controlled Foreign Companies and tax avoidance. URL: <https://www.gov.uk/guidance/controlled-foreign-company-an-overview> (дата звернення 05.11.2023).

55. Stiglitz J.E. The Global Tax Devil Is in the Details, 2021.

56. Selected Tax Policy Implications of Global Electronic Commerce. Department of the Treasury Office of Tax Policy. November, 1996. URL: <https://home.treasury.gov/system/files/131/Report-Global-Electronic-Commerce1996.pdf> (Дата звернення: 10.11.2023)

57. Solodan K. Legal Models of IT Taxation. *European Journal of Law and Public Administration*. Romania. 2018. Volume 5. Issue 2. pp. 79–91.

58. The 2021 EU E-Commerce VAT Package and One Stop Shop (OSS). URL:<https://sovos.com/en-gb/vat/tax-rules/2021-eu-e-commerce-vat-package/> (Дата звернення: 10.11.2023)

59. VAT Mini One-Stop-Shop (VAT MOSS) European Commission. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/news/european-commission-presents-statistics-vat-mini-one-stop-shop-moss_en (Дата звернення: 10.04.2023)

60. Your guide to the EU VAT e-commerce package URL: <https://sovos.com/en-gb/guides/eu-vat-e-commerce-package-guide/> (Дата звернення: 10.04.2023)